Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Tvorba a měření přidané hodnoty v podniku

a na regionální úrovni

Vedoucí diplomové práce: Ing. Martina Novotná, Ph.D.

Autor: Bc. Hana Tomešová

2012

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta ekonomická
Akademický rok: **2010/2011**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Bc. Hana TOMEŠOVÁ**
Osobní číslo:	**E10994**
Studijní program:	**N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor:	**Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu:	**Tvorba a měření přidané hodnoty v podniku a na regionální úrovni.**
Zadávající katedra:	**Katedra ekonomiky**

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:
Vysvětlit podnikové pojetí přidané hodnoty a její měření. Popsat souvislosti podnikového měření přidané hodnoty s pojetím přidané hodnoty na úrovni regionů. Identifikovat hlavní faktory ovlivňující přidanou hodnotu v podniku resp. regionu. Na podkladě údajů konkrétního podniku analyzovat vývoj a determinující faktory přidané hodnoty, zároveň analyzovat vývoj přidané hodnoty na úrovni regionu s cílem upozornit na možná problematická místa při jejich zjišťování.

Osnova práce:
Teoretická část
1) Přidaná hodnota, tvorba a měření v podniku
2) Měření přidané hodnoty na úrovni regionů
3) Faktory ovlivňující přidanou hodnotu v podniku resp. regionu
4) Souvislosti HDP a přidané hodnoty na různých úrovních

Praktická část
5) Charakteristika zvoleného podniku resp. regionu z hlediska vývoje přidané hodnoty
6) Analýza faktorů ovlivňujících tvorbu přidané hodnoty v podniku resp. regionu
7) Posouzení přínosu přidané hodnoty podniku k tvorbě přidané hodnoty za region včetně identifikace možných nedostatků

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

JÍLEK, J.; MORAVCOVÁ, J.: Ekonomické a sociální indikátory: od statistiky k poznatkům. Praha, Futura, 2007.
JÍLEK, J. A KOL: Nástin sociálněhospodářské statistiky, Praha, VŠE, 2005.
CHLAD, M.: Regionální aspekty makroekonomických ukazatelů - faktory je ovlivňující. 1. část. Praha, Statistika č. 5/2008.
CHLAD, M.: Regionální statistika a regionální účty v ČR. Praha, Statistika, č. 6/ 2002.
KISLINGEROVÁ, E.: Manažerské finance. 1. vyd. Praha, C. H. Beck, 2004.
NEUMAIEROVÁ, I.; NEUMAIER, I.: Výkonnost a tržní hodnota firmy. 1. vyd. Praha, Grada Publishing, 2002.
SYNEK, M.: Manažerská ekonomika. 4. aktualiz. a rozš. vyd. vyd. Praha, Grada Publishing, 2007.
HINDLS, R.; HRONOVÁ, S.: Vývoj hrubého domácího produktu z hlediska přispění jednotlivých faktorů. Praha, Politická ekonomie, roč. 45 č. 5/ 1997.
HINDLS, R.; HRONOVÁ, S.: Výsledky národního hospodářství se tvoří v podnicích. Czech Business Forum, č. 3/ 2005, Periodika.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Martina Novotná, Ph.D.**
Katedra ekonomiky

Datum zadání diplomové práce: **18. února 2011**
Termín odevzdání diplomové práce: **29. dubna 2012**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

L.S.

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 10. března 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 23. 4. 2012 Podpis: ……

Poděkování

Děkuji Ing. Martině Novotné, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a pomoc, které mi poskytla při zpracování této diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat vedení společnosti TONAK a.s. za poskytnuté informace a zároveň za jejich vstřícný přístup.

Obsah

1 Úvod ... 3

2 Přidaná hodnota, tvorba a měření v podniku ... 5

2.1 Účetní přidaná hodnota ... 6

2.2 Tvorba přidané hodnoty ... 8

2.2.1 Obchodní marže ... 9

2.2.2 Výkony ... 9

2.2.3 Výkonová spotřeba ... 10

2.3 Využití ukazatele přidané hodnoty pro analytické účely ... 11

3 Měření přidané hodnoty na úrovni regionů ... 16

3.1 Vymezení pojmu region ... 16

3.2 Regionální účty ... 18

3.3 Ekonomické území ... 18

3.4 Typy jednotek ... 19

3.5 Metody regionalizace ... 20

3.6 Ocenění ... 21

4 Faktory ovlivňující přidanou hodnotu v podniku resp. regionu ... 23

5 Souvislosti HDP a přidané hodnoty na národní a regionální úrovni ... 27

5.1 Základní struktura ... 27

5.2 Účty národního hospodářství ... 30

5.3 Měření výstupu ekonomiky ... 31

5.4 Měření výstupu územních jednotek NUTS 33

5.5 Výpočet regionálního HDP v současnosti 33

5.6 Výpočet regionální hrubé přidané hodnoty 34

6 Cíl a metodika 35

7 Charakteristika zvoleného podniku resp. regionu z hlediska vývoje přidané hodnoty 38

7.1 Charakteristika vybraného podniku 38

7.2 Charakteristika vybraného regionu 40

7.3 Vývoj přidané hodnoty v podniku 42

7.4 Vývoj přidané hodnoty v regionu 50

8 Analýza faktorů ovlivňujících tvorbu přidané hodnoty v podniku resp. regionu 52

9 Posouzení přínosu přidané hodnoty podniku k tvorbě přidané hodnoty za region včetně identifikace možných nedostatků 59

10 Závěr 63

11 Summary 65

Seznam použité literatury 66

Seznam tabulek, obrázků a grafů 68

Seznam obrázků 69

Seznam příloh 70

1 Úvod

Přidaná hodnota je považována za zásadní ukazatel veškeré hospodářské činnosti. Je zapotřebí odlišovat ekonomickou přidanou hodnotu (EVA) a účetní přidanou hodnotu, neboť každá z nich vyjadřuje něco jiného. Ukazatel EVA slouží zejména k posouzení hodnoty majetku vlastníků, tzv. shareholder value. Účetní přidaná hodnota je ukazatel, který se zjišťuje z výkazu Výsledovka (Výkaz zisku a ztráty) a vyjadřuje, kolik podnik „přidal“ k nakoupeným vstupům (materiálům, zbožím a službám,…). Předmětem diplomové práce je účetní přidaná hodnota, její tvorba a měření v podniku a regionu a vysvětlení její souvislosti s hrubým domácím produktem.

Účetní přidaná hodnota je velice snadno zjistitelná z Výkazu zisku a ztráty. Je dána součtem obchodní marže a výkonů a tento součet je dále snížen o výkonovou spotřebu. Tyto položky tvoří zároveň faktory, které účetní přidanou hodnotu v podniku ovlivňují. Nejvíce přidanou hodnotu v podniku ovlivňují výkony a výkonová spotřeba. Výkony zahrnují tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, změnu stavu zásob vlastní činnosti a aktivaci. Tržby patří mezi rozhodující finanční zdroje a tvoří hlavní část výnosů podniku. Výkonovou spotřebu tvoří spotřeba materiálu a energie a nakupované služby. Jedná se zejména o náklady na materiál, energie, opravy a udržování, náklady na reprezentaci, cestovné, nájemné a další náklady, které podnik vynakládá při výrobě svých výrobků.

Z hlediska regionu zde budou vymezeny pojmy, které se k regionu vztahují, to znamená vysvětlení pojmu region, typy jednotek, regionální účty a hlavně metody regionalizace, které jsou důležité z hlediska rozvržení údajů za národní hospodářství do regionu. Mezi tyto metody patří metody bottom up, top-down, smíšené metody, metoda pseudo-bottom-up a metoda pseudo-top-down.

Na základě údajů konkrétního podniku bude analyzován vývoj účetní přidané hodnoty za určité sledované období, které bude v rozmezí let 2007 – 2011. Pro účely této diplomové práce byla vybrána společnost TONAK a.s. se sídlem v Novém Jičíně. Tato společnost se zabývá výrobou pokrývek hlavy a polotovarů pro jejich výrobu.

Pro ČSÚ je u multiregionálních organizací rozhodující sídlo organizace, na jehož základě je přidaná hodnota směřována do daného regionu. Firma TONAK a.s. má sídlo v Novém Jičíně, a proto bude analýza aplikována na Moravskoslezský kraj, neboť právě do tohoto kraje plyne přidaná hodnota.

Přidaná hodnota slouží k výpočtu hrubého domácího produktu výrobní metodou. Hrubá přidaná hodnota je dána rozdílem celkové produkce a mezispotřeby. Mezispotřeba je tvořena statky a službami, které většinou pocházejí od ostatních výrobních jednotek. Hrubý domácí produkt se poté vypočte jako součet hrubé přidané hodnoty národního hospodářství a oceňovacího rozdílu. Tímto rozdílem se rozumí čisté daně na výrobky.

2 Přidaná hodnota, tvorba a měření v podniku

Za zásadní ukazatel veškeré hospodářské činnosti je považována přidaná hodnota. Jedná se o účetní přidanou hodnotu, která se zjišťuje z účetního výkazu Výsledovka (Výkaz zisku a ztráty). Vedle účetní přidané hodnoty existuje i tzv. ekonomická přidaná hodnota EVA neboli ekonomický zisk.

Ekonomická přidaná hodnota patří mezi významná kritéria posuzování výkonnosti podniku. Na rozdíl od ukazatelů rentability kapitálu (vlastního i celkového), které vychází z účetního zisku, je ekonomická přidaná hodnota založena na tzv. zisku ekonomickém. Rozdíl mezi ekonomickým a účetním ziskem spočívá v tom, že ekonomický zisk respektuje všechny náklady na vynaložený kapitál, tzn. jak náklady na vlastní, tak i cizí kapitál (Fotr, Souček, 2005).

Ukazatel EVA se vypočte následovně:

$$EVA = NOPAT – WACC * C$$

$$NOPAT = EBIT * (1 – t)$$

$$WACC = r_d * (1 – t) * D/C + r_e * E/C$$

kde:

NOPAT - čistý provozní zisk po zdanění,

C - celkový investovaný kapitál,

WACC - průměrné náklady kapitálu

EBIT - provozní zisk,

t - sazba daně z příjmů,

r_d - náklady na cizí kapitál,

D – cizí kapitál,

C – celkový dlouhodobě investovaný kapitál,

r_e – náklady na vlastní kapitál

E – vlastní kapitál (Kislingerová, 2004)

Ekonomická přidaná hodnota je v těsném vztahu se změnou bohatství vlastníků (u akciových společností akcionářů). Jestliže podnik dosahuje kladné ekonomické přidané hodnoty, tak roste bohatství vlastníků, protože podnik zhodnocuje kapitál více, než činí jeho náklady. V opačném případě, jestliže je ekonomická přidaná hodnota záporná, jsou náklady kapitálu vyšší než jeho zhodnocení a bohatství vlastníků klesá. Podnik by měl tedy dosahovat kladné ekonomické přidané hodnoty, nebo v případě, že je tato hodnota dosud záporná, měla by postupně začít růst (Fotr, Souček, 2005).

2.1 Účetní přidaná hodnota

Přidaná hodnota představuje rozdíl mezi hodnotou výroby a mezispotřebou. Za kratší období se vypočítává tzv. účetní přidaná hodnota, která je základem pro odhady hrubého domácího produktu výrobní metodou. Je dána rozdílem mezi výkony a souhrnem následujících položek tzv. výkonové spotřeby daného ekonomického subjektu:

- nákupy surovin, materiálu, polotovarů, atd.
- změna stavu zásob nakupovaných vstupů
- spotřeba energií
- výdaje za převzaté (neskladovatelné) služby (Jílek, 2005)

Přidaná hodnota je mimořádně důležitý ukazatel pro hodnocení efektivnosti managementu, který se musí zajímat o to, kolik bohatství bylo v podniku vytvořeno a jak bylo rozděleno. Jedná se o hodnotu vytvořenou vlastní činností firmy. Firma nakupuje od dodavatelů nástroje, energie,…, aby je ve výrobním procesu zhodnotila za použití dlouhodobého majetku (budovy, stroje, zařízení, vozidla) a své pracovní síly. Rozsah tohoto obohacení je roven hodnotě, která byla přidána ke vstupům.

Přidaná hodnota = hodnota výrobku – nákup materiálu a služeb

Do hodnoty výrobku vstupují:

- člověk jako pracovní síla (nákladově pak osobní neboli mzdové náklady)
- dlouhodobý majetek jako kapitálové statky (nákladově jako odpisy)
- externí, zvenku nakoupené suroviny, materiály, energie, služby (nákladově pak jako výkonová spotřeba)

Přidaná hodnota tedy představuje „čisté bohatství“, které je produkované firmou. Nejedná se o hodnotu produkce, neboť ta částečně obsahuje prvky materiálu a služeb, které byly nakoupeny zvenku, a přestavuje tedy tvorbu bohatství vytvořenou jiným podnikem. Jde v podstatě o peněžně vyjádřenou hodnotu výkonů, kterou podnikatelský subjekt vložil do své výrobní činnosti. Z toho tedy plyne, že pokud známe údaj hodnoty produkce (obrat, výkony), které jsou upraveny o změnu stavu vnitropodnikových zásob vlastní výroby a výší nákladů (komponentů a surovin), můžeme velice snadno zjistit výši přidané hodnoty. Přidaná hodnota musí být alespoň v takové výši, aby z ní bylo možné uhradit osobní náklady, odpisy, daně, úroky apod (www.t-i.cz).

Velikost přidané hodnoty je podstatným faktorem, který determinuje velikost čistého zisku firmy. Firmou vytvořená přidaná hodnota je použita na výplatu mezd, prostou reprodukci (odpisy), splácení úroků a další náklady firmy. To, co zůstane vlastníkovi, představuje čistý zisk a jeho velikost je důležitým faktorem, který ovlivňuje zisk ekonomický (Neumaier, Neumaierová, 2002).

Účetní přidanou hodnotu tedy získáme součtem obchodní marže a výkonů a od tohoto součtu musíme odečíst výkonovou spotřebu, jak je znázorněno v tabulce 1: Výkaz zisku a ztráty.

Tabulka 1: Výkaz zisku a ztráty

	VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY	
Ozn.	Položka účetního výkazu	řád.
I.	Tržby za prodej zboží	01
A.	**(-) Náklady na prodané zboží**	02
+	Obchodní marže (ř. 01 - 02)	03
II.	Výkony (výroba)	04
II. 1.	**Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb**	05
B.	**(-) Výkonová spotřeba (materiál, energie, služby)**	08
	PŘIDANÁ HODNOTA (ř. 03 + 04 - 08)	11
C. D. E.	**(-) Osobní náklady (mzdové náklady atd.)** **(-) Daně a poplatky** **(-) Odpisy nehmotného a hmotného dlouh.majetku**	12 17 18
	Provozní hospodářský výsledek (ř. 11 - 12 - 17 - 18)	29
	Hospodářský výsledek z finančních operací	47
R.	**(-) Daň z příjmů z běžné činnosti**	48
	Hospodářský výsledek za běžnou činnost (čistý) (ř. 29 + 47 - 48)	52
XVI. S. T.	**Mimořádné výnosy** **Mimořádné náklady** **(-) Daň z příjmů z mimořádné činnosti**	53 54 55
	Mimořádný hospodářský výsledek (ř. 53 - 54 - 55)	58
	Hospodářský výsledek za účetní období (ř.52 + 58)	60

Zdroj: www.eamos.cz

2.2 Tvorba přidané hodnoty

Účetní přidaná hodnota je dána součtem těchto položek:

obchodní marže + tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb + změna stavu vnitropodnikových zásob vlastní výroby + aktivace – výkonová spotřeba

2.2.1 Obchodní marže

Obchodní marže vyjadřuje rozdíl mezi prodejní a nákupní cenou prodaného zboží. Vypočte se jako rozdíl konečného stavu účtu 604 – Tržby za zboží a konečného stavu účtu 504 – Prodané zboží. Podstatné je si uvědomit, že obchodní marže není zisk. Z obchodní marže musí podnik krýt své další náklady jako například nájemné, mzdy zaměstnanců, nakupované služby apod. Každý obchodník chce, aby obchodní marže byla kladná, to znamená, aby své zboží prodával dráž, než ho nakoupil. Krátkodobě může dojít i k záporné obchodní marži a to například v situaci, kdy je uváděno nové zboží na trh (Kovanicová, 1998).

2.2.2 Výkony

Pojem výkony označuje výrobky, provedené práce a služby. Pokud účetní jednotka prodává (realizuje) výkony, které vytvořila, nebo zboží, které nakoupila a v nezměněném stavu prodala, vznikají tržby.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb se účtují do účtové skupiny 60. Ve prospěch účtů této skupiny se tržby účtují na základě příslušných dokladů se souvztažnými zápisy na vrub účtů účtové skupiny 31 – Pohledávky, nebo případně účtu 211 – Pokladna (pokud jde o tržbu v hotovosti). Daň z přidané hodnoty, která je vyznačená na vystaveném daňovém dokladu (například faktuře) není součástí tržeb, ale účtuje se ve prospěch účtu 343 – Daň z přidané hodnoty (Kovanicová, 1998).

Změna stavu vnitropodnikových zásob vlastní výroby

Účtování na účtech v 61. účtové skupině má ve výrobních podnicích zásadní význam, neboť se eliminují náklady vynaložené při výrobě a skladování výrobků. Pokud výroba prochází několika fázemi (přičemž je odděleně sledován převod od nedokončené výroby přes polotovary na výrobky), musí to být promítnuto v účtování na těchto účtech:

- 611 – Změna stavu nedokončené výroby

- 612 – Změna stavu polotovarů
- 613 – Změna stavu výrobků

Tyto účty mohou mít zůstatek na MD (převažují-li úbytky zásob) nebo Dal (převažují-li přírůstky). Konečný stav účtu ovlivňuje základ daně, tj. základ zvyšuje, příp. snižuje v závislosti na tom, jestli převýší v daném období přírůstky nebo úbytky (Štohl, 2004).

Aktivace

O aktivaci se účtuje v účtové skupině 62. Aktivace je určena pro převedení materiálu a zboží, které je vyrobené ve vlastní režii, do aktiv (z účtu 621 – Aktivace materiálu a zboží do třídy 1 nebo případně do třídy 5 podle způsobu účtování zásob). Uznáním hodnoty tohoto majetku ve výnosech se současně uhrazují náklady, které jsou spojené s jeho výrobou (Kovanicová, 1998).

2.2.3 Výkonová spotřeba

O výkonové spotřebě je účtováno v účtové skupině 50 – Spotřebované nákupy.

Spotřeba materiálu a energie

Účet 501 – Spotřeba materiálu

Na tomto účtu se eviduje materiál spotřebovaný účetní jednotkou v příslušném účetním období. Mohou se zde evidovat desítky různých položek, neboť vymezení pojmu materiál je velmi široké. Účtují se zde například tyto položky: spotřeba základního materiálu, mazadel, čisticích potřeb, spotřeba obalů, drobné nákupy za hotové (pokud je tak stanoveno interním předpisem), spotřeba tiskopisů, odborných časopisů a knih, spotřeba pohonných hmot, atd.

Účet 502 – Spotřeba energie

Na tomto účtu se účtuje například o spotřebované elektrické energii, páře, plynu a vodě, které jsou určeny k energetickým účelům (Štohl, 2004).

Služby

O službách je účtováno v účtové skupině 51 – Služby.

Účet 511 – Opravy a udržování

Soustřeďují se zde náklady na opravy a udržování. Při účtování nákladů na opravy je zapotřebí sledovat hranice ve vztahu k technickému zhodnocení dlouhodobého hmotného majetku, tj. k modernizacím a rekonstrukcím, které nelze zahrnout do nákladů.

Účet 512 – Cestovné

Při účtování cestovného musíme vzít v úvahu příslušná ustanovení zákona o cestovních náhradách, protože na něj navazuje zákon o dani z příjmů z hlediska možnosti zahrnutí nákladů na pracovní cesty do základu daně.

Účet 513 – Reprezentace

Jde zejména o výdaje na pohoštění a občerstvení. Za pohoštění je považováno také poskytování nealkoholických nápojů zaměstnancům na pracovišti (neplatí to pouze pro případy, kdy tuto povinnost zaměstnavateli ukládají zvláštní předpisy).

Účet 518 – Ostatní služby

Náplň tohoto účtu je opět velmi široká. Patří sem například tyto náklady: poštovní poplatky, známky, telefonní služby, televizní a rozhlasové poplatky, náklady na inzerci, propagaci, praní a čištění prádla, náklady na poradenskou činnost, právnickou pomoc, vzdělávání pracovníků a další (Štohl, 2004).

2.3 Využití ukazatele přidané hodnoty pro analytické účely

Měření produktivity je oblíbenou součástí hospodářské a statistické analýzy. Nejjednodušší měření produktivity vychází z produktivity práce. Je to výstižný ukazatel mezi hospodářskými ukazateli, protože nabízí dynamické měření ekonomického růstu, konkurenceschopnosti a životní úrovně. Pomáhá tak vysvětlit základní ekonomické

opodstatnění, které je nezbytné pro hospodářský růst a sociální rozvoj (Vltavská, Sixta, 2011).

Existuje mnoho různých způsobů, kterými lze produktivitu měřit. Volba mezi nimi závisí na účelu měření produktivity a v mnoha případech na dostupných datech (OECD Manual–Measuring Productivity, 2001). Tabulka 2 zobrazuje přehled měr produktivity.

Tabulka 2: Přehled hlavních měr produktivity

Ukazatel výstupu	Ukazatel vstupu			
	Práce	Kapitál	Kapitál a práce	Kapitál, práce, mezispotřeba (energie, materiál, služby)
Produkce	Produktivita práce (založená na produkci)	Produktivita kapitálu (založená na produkci)	Multifaktorová produktivita kapitálu a práce (založená na produkci)	KLEMS multifaktorová produktivita
Přidaná hodnota	Produktivita práce (založená na přidané hodnotě)	Produktivita kapitálu (založená na přidané hodnotě)	Multifaktorová produktivita kapitálu a práce (založená na přidané hodnotě)	-
	Jednofaktorové míry produktivity		**Multifaktorové míry produktivity**	

Zdroj: Measuring Productivity. Measurement of aggregate and industry-level productivity growth. OECD Manual. Paris, 2001

Zaměříme se na jednofaktorové míry produktivity, jejichž cílem je zjišťování efektivnosti vložených výrobních faktorů (práce a kapitál).

Produktivita práce založená na produkci

Tento ukazatel zobrazuje, jak je práce využívána k tvorbě hrubého výstupu. Změny produktivity práce odrážejí společný vliv změn vlastního kapitálu, dílčích vstupů, ale i technické, organizační a efektivnostní změny uvnitř podniku a mezi firmami, vliv úspor z rozsahu atd. Produktivita práce pouze částečně odráží produktivitu pracovníků, pokud jde o osobní schopnosti pracovníků nebo intenzitu jejich úsilí. Poměr mezi výstupem a náklady práce závisí do značné míry na přítomnosti dalších vstupů.

Produkce (hrubý výstup) vycházející z produktivity práce sleduje pracovní požadavky na jednotku (fyzického) výstupu. Odráží změny ve vstupním koeficientu práce podle odvětví a může pomoci při analýze potřeb pracovních sil v průmyslu.

Výhodou tohoto ukazatele je snadná měřitelnost a čitelnost. Nevýhodou a omezením naopak je, že produktivita práce je dílčím měřením produktivity a odráží společný vliv ostatních faktorů, jako jsou například technologické změny a další (OECD Manual – Measuring Productivity, 2001).

Vývoj produktivity práce založené na produkci se vypočte:

index produkce / index spotřeby práce

Produktivita práce založená na přidané hodnotě

Tento ukazatel zobrazuje, jak je práce využívána k tvorbě přidané hodnoty. Změny produktivity práce odrážejí společný vliv změn vlastního kapitálu, stejně jako technické, organizační a efektivnostní změny uvnitř a mezi firmami, vliv úspor z rozsahu, v různé míře využití kapacit a chyby měření.

V porovnání s produktivitou práce založené na produkci je tempo růstu produktivity práce z přidané hodnoty méně závislé na jakékoliv změny v poměru mezi prací a ostatními výrobními faktory. Příkladem může být využití outsourcingu. Při využití outsourcingu (nahrazení lidské práce v podniku jiným výrobním vstupem) dochází k tomu, že klesá přidaná hodnota a také klesá spotřeba práce. První efekt zvyšuje produktivitu práce, druhý efekt naopak způsobuje pokles. Lze tedy říci, že měření produktivity práce založené na přidané hodnotě má tendenci být méně citlivé na procesy nahrazování (substituce) mezi prací a kapitálem než u měření produktivity práce založené na produkci (OECD Manual – Measuring Productivity, 2001).

Výhodou tohoto ukazatele je opět snadná měřitelnost a čitelnost a vypočte se:

index přidané hodnoty / index spotřeby práce

Nejvíce používanou metodou porovnávání efektivnosti firmy je měřit přidanou hodnotu na zaměstnance neboli produktivitu práce z přidané hodnoty. Mezi další vstupní veličiny patří také odpracované hodiny.

Produktivita práce = přidaná hodnota / průměrný přepočtený stav zaměstnanců

Produktivita práce = přidaná hodnota / odpracovaná doba

Tento ukazatel nám říká, jak velkou přidanou hodnotu v penězích vyrobil v hodnoceném období jeden zaměstnanec firmy nebo případně, jak velká přidaná hodnota byla vytvořena na jednu odpracovanou hodinu. Produktivitu práce zvyšují:

- přidávaná hodnota, lidská práce, inovace výrobků a služeb
- cílené vzdělávání pracovníků, aby věděli, jak co ovlivnit
- zlepšování plánování a organizace práce manažerů, důkladná kontrola
- soustavná inovace technologických postupů, moderní technologie, které šetří čas, pracovníky, energie, materiál, služby (www.t-i.cz).

Přidaná hodnota k/ke mzdovým nákladům

Tento ukazatel udává, kolik přidané hodnoty je zapotřebí vytvořit na 1 korunu mzdových nákladů.

Jestliže produktivita práce z přidané hodnoty (tedy podíl přidané hodnoty dělený průměrným přepočteným stavem zaměstnanců) má v časové řadě vzestupnou tendenci, tzn., že produktivita práce roste, pak podíl mzdových nákladů na přidané hodnotě bude nižší. Pokud však klesá podíl mzdových nákladů na přidané hodnotě, roste tak zákonitě přidaná hodnota k/ke mzdovým nákladům.

Tento ukazatel slouží managementu. V podstatě jde o normu práce, neboli jak z každé koruny vložené do mzdových nákladů dostat od zaměstnanců co nejvíce přidané hodnoty: za stejnou mzdu více práce. Při posuzování mzdového vývoje ve firmě je zapotřebí vycházet z časové řady takového ekonomického ukazatele, který by dokázal

doložit oprávněnost nárůstu mzdových nákladů. K tomuto účelu dosavadní praxe využívá porovnání růstu průměrné mzdy s vývojem produktivity práce. Postupem času se zjistilo, že nejvyšší vypovídací schopnost pro mzdové účely má produktivita práce z přidané hodnoty (www.t-i.cz).

Přidaná hodnota k/ke mzdovým nákladům = přidaná hodnota / mzdové náklady

Produktivita kapitálu založená na přidané hodnotě

Ukazatel zobrazuje, jak efektivně je kapitál používán k tvorbě přidané hodnoty. Produktivita kapitálu odráží společný vliv práce, technické změny, úspory z rozsahu, změny ve využití kapacit, chyby měření a další.

Stejně jako produktivita práce, tak i měření produktivity kapitálu je založeno na produkci nebo na přidané hodnotě. V případě outsourcingu opět platí, že měření produktivity kapitálu založené na přidané hodnotě má tendenci být méně citlivé na procesy substituce mezi prací a kapitálem než v případě měření produktivity kapitálu založené na produkci.

Výhodou tohoto ukazatele je opět snadná čitelnost. Naopak nevýhodou je, že měření kapitálové produktivity je dílčím měřením produktivity a odráží společný vliv ostatních faktorů. Proto existují někdy nejasnosti mezi mírou návratnosti kapitálu a produktivitou kapitálu (OECD Manual – Measuring Productivity, 2001).

index přidané hodnoty / index množství kapitálu

přidaná hodnota / dlouhodobý majetek

3 Měření přidané hodnoty na úrovni regionů

3.1 Vymezení pojmu region

Úvodem je zapotřebí si nejprve vymezit pojem region a seznámit se s normami, které tvoří legislativní a vědní rámec této oblasti. Regiony lze členit následujícím způsobem:

a) regiony vymezené administrativně

Jde o oblasti, kraje, okresy, obce III. stupně (tzv. obce s rozšířenou působností), obce, části obcí, urbanistické obvody. V některých evropských zemích zjm. ty, které mají zemské zřízení, má členění následující charakter – spolkové země, regiony, hrabství, provincie, města, obce a osady. V podstatě jde o regiony, které odrážejí politickou vůli. Jejich vymezení je spjato s úkoly regionálních či místních mocenských orgánů. Jejich rozsah souvisí také s počty obyvatel a dalším předpokladem by mělo být pro územní členění i hledisko hospodárnosti.

b) regiony neadministrativního charakteru

Tyto regiony jsou také označovány jako analytické nebo funkční, ekonomicko-geografické regiony. Za příklad typického představitele „umělé“ územní jednotky ke statistickým účelům lze uvést kromě administrativně správních územních celků Hl. m. Prahy, Středních Čech a Moravskoslezska, ostatní regiony soudržnosti (Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod a Střední Morava). Může se také jednat například o sídelní aglomerace, oblasti příhraniční a přeshraniční spolupráce, povodí, chráněné oblasti, apod.

c) legislativní opora pro vymezení regionů

Základem pro veškeré regionální sledování jevů a procesů je geografické členění území. Ke statistickým účelům byla navržena a také postupně zdokonalována „Klasifikace územních jednotek“ a jednotlivé úrovně jsou tvořeny určitou velikostní skupinou územních jednotek. Velikost je dána zpravidla rozlohou a počtem obyvatel
(Chlad, 2008 - a).

Územní jednotky NUTS v ČR pro statistické a analytické potřeby a pro potřeby EU se člení takto:

- územní jednotka NUTS 1 – je tvořena územím celé ČR
- územní jednotka NUTS 2 – sdružené kraje (regiony soudržnosti)
- územní jednotka NUTS 3 – kraje
- územní jednotka LAU 1 (dříve NUTS 4) – okresy
- územní jednotka LAU 2 (dříve NUTS 5) – obce (www.crr.cz)

Následující obrázek č. 1 znázorňuje rozdělení České republiky na územní jednotky NUTS 2, kraje a okresy.

Obrázek 1: Administrativní členění ČR

Zdroj: www.risy.cz

3.2 Regionální účty

Regionální účty se zabývají problematikou regionálních aspektů rozhodujících makroekonomických ukazatelů. Regionální účty jsou regionální specifikací makroekonomického statistického modelu na národní úrovni. Řídí se shodnou koncepcí účtů, která je využívána v národních účtech. Uplatňují se zde stejná pravidla, principy, pojmy a definice jako na národní úrovni. Aby mohly být na regionální úrovni sledovány rozhodující agregáty jako hrubý domácí produkt, hrubá tvorba fixního kapitálu, disponibilní důchod za sektor domácností, obyvatelstvo, zaměstnanost, tak bylo potřebné zahájit nejdříve práce výzkumného charakteru. Tyto aktivity, které se zabývají regionální problematikou v rámci národního účetnictví, vyvrcholily formulací 13. kapitoly ESA 1995 (European System of Accounts). ESA vytváří celou řadu pojmů, které souvisejí s rozdělováním geografického území na regiony, regionální příslušnosti institucionálních jednotek a odvětví činnosti. Region je zde chápán v rovnocenném smyslu s národním hospodářstvím (Chlad, 2008 - b).

3.3 Ekonomické území

Ekonomické území země lze rozdělit na regionální a extra-regionální území. *Regionální území* obsahuje:

- region, který je součástí zeměpisného území země,
- svobodné zóny, které obsahují skladiště pod celní uzávěrkou a továrny pod celní kontrolou v regionu.

Extra-regionální území je reprezentováno částmi ekonomického území země, které se přímo nemohou připojit k jednomu regionu. Toto území se skládá:

- z národního vzdušného prostoru, teritoriálních vod a kontinentálního šelfu, který leží v mezinárodních vodách, na které země uplatňuje výhradní práva,
- z teritoriální enklávy (tj. zeměpisná území ležící ve zbytku světa, která jsou podle mezinárodních dohod nebo smluv mezi zeměmi používaná vládními

zastupitelstvími země (vyslanectvími, konzuláty, vědeckými základnami, vojenskými základnami, atd.),

- ze zásoby přírodního plynu, ropy, atd. v mezinárodních vodách, mimo kontinentální šelf země, obhospodařované rezidentskými jednotkami (Chlad, 2008 - b).

3.4 Typy jednotek

Rozlišujeme dva typy jednotek a to:

1) místní činnostní jednotku pro analýzy toků vyskytující se při výrobním procesu a při užití výrobků a služeb,

2) institucionální jednotku pro analýzu toků ovlivňující důchodové, kapitálové a finanční transakce, jiné toky a rozvahové tabulky.

Místní činnostní jednotka představuje část činnostní jednotky, která odpovídá místní jednotce. Místní jednotka je institucionální jednotka, která vyrábí výrobky a poskytuje služby, nebo její část, která je situovaná v zeměpisně určeném místě. V zásadě lze regionální sídlo místní činnostní jednotky určit jednoznačně.

U institucionálních jednotek se pro regionální účty musí uvažovat dva druhy institucionálních jednotek, a to uni-regionální jednotky a multi-regionální jednotky. U uni-regionálních jednotek se ekonomický zájem soustřeďuje do jednoho regionu a většina činností se uskutečňuje v tomto regionu. Mezi uni-regionálními jednotkami jsou např. domácnosti, společnosti, jejichž místní činnostní jednotky jsou všechny umístěny ve stejném regionu, atd. U multi-regionálních jednotek se ekonomický zájem soustřeďuje do více než jednoho regionu. V této situaci se nachází mnoho společností a množství neziskových institucí, které slouží domácnostem (Chlad, 2008 - b).

Všechny operace uni-regionálních institucionálních jednotek jsou umístěny v regionu, do kterého se soustřeďuje jejich ekonomický zájem. Centrem ekonomického zájmu domácností je region, ve kterém žijí, nikoliv region, ve kterém pracují. Všechny ostatní uni-regionální jednotky soustřeďují svůj ekonomický zájem do toho regionu, ve kterém jsou umístěny. Některé transakce multi-regionálních jednotek není možné rozdělit do

regionů. Jedná se o případ většiny rozdělovacích a finančních transakcí. Soustava regionálních účtů je omezena na regionální odvětvové souhrnné ukazatele výrobních činností:

a) přidaná hodnota,

b) náhrady zaměstnancům,

c) zaměstnanost, zaměstnanci,

d) tvorba hrubého fixního kapitálu,

e) hrubý domácí produkt za region,

f) regionální účty domácností (Chlad, 2008 - b).

3.5 Metody regionalizace

Regionální účty jsou založeny na jednotlivých transakcích jednotek, které jsou rezidenty daného regionu. Regionalizace se může provést těmito metodami:

Metody zdola nahoru (metoda agregace – bottom-up)

Tyto metody se týkají užití informací o jednotkách, které jsou rezidenty v regionu, a postupnou agregací získáme regionální hodnotu souhrnného ukazatele. Regionální hodnoty musí dát dohromady odpovídající hodnotu na úrovni národní. Výhodou této metody je, že přímo využívají vhodných zdrojů na regionální úrovni.

Metody shora dolů (metoda klíčování – top-down)

Tyto metody se týkají rozdělení údaje za národní hospodářství mezi regiony bez pokusu o vybrání rezidentských jednotek pomocí rozdělovacího klíče. Tento rozdělovací klíč odráží co možná nejtěsněji odhadované vlastnosti. Tento název (metoda shora dolů) vznikl z důvodu, že souhrnný ukazatel je umisťovaný do regionu a ne k jednotlivé jednotce. Pojem rezidentské jednotky je také důležitý, abychom měli správné regionální pokrytí klíče, který má být použit. Výhodou této metody je nepochybná údajová

sladěnost mezi regionálními a národními účty. Nevýhodou je, že odhady nejsou propočítávány přímo z údajů, ale pomocí klíče.

Smíšené metody - metody zdola nahoru se málokdy používají ve své ryzí podobě. Proto se používají smíšené metody. Například se může stát, že proměnná veličina nebo souhrn proměnných veličin se může regionalizovat jen za pomoci metody zdola nahoru na úrovni NUTS 1. Pro regionalizaci na úroveň NUTS 2 nebo NUTS 3 se musí použít metoda shora dolů (Chlad, 2008 - b).

V Kahoun (2009) jsou popsány další 2 metody:

Metoda pseudo-bottom-up

U této metody vznikají potřebné agregáty jako odhad za místní jednotky z institucionální úrovně nebo činnostní jednotky.

Metoda pseudo-top-down

Tato metoda je založena na rozvržení národních údajů do regionů na základě příbuzného, ale ne příliš úzce souvisejícího ukazatele.

Odvětví za region je složeno ze souboru místních činnostních jednotek, které jsou zahrnuty do stejného nebo podobného druhu činnosti. Základní jednotkou pro údaje o výrobních činnostech (výkony, mezispotřeba, atd.) je místní činnostní jednotka. Obecně by se měly souhrnné ukazatele za výrobní činnosti umisťovat do toho regionu, ve kterém je tato jednotka rezidentem. Sídlo místní činnostní jednotky je důležitým kritériem pro umisťování souhrnných ukazatelů do jednotlivých regionů
(Chlad, 2008 - b).

3.6 Ocenění

Výroba je ohodnocena v základních cenách. Výrobky, které jsou použité pro mezispotřebu, mají být ohodnoceny v kupních cenách platných v okamžiku vstupu do výrobního procesu. Proto je přidaná hodnota oceněna v základních cenách.

Tvorba hrubého fixního kapitálu se oceňuje v kupních cenách a to včetně montážních poplatků a dalších nákladů na převod vlastnictví. Pokud je výroba uskutečňována ve vlastní režii, je ohodnocena v základních cenách podobných fixních aktiv nebo v nákladech na výrobu (pokud takové ceny nejsou k dispozici).

Regionálním ekvivalentem hrubého domácího produktu (HDP) je regionální hrubý domácí produkt (RHDP). RHDP je oceňován v tržních cenách přičtením regionalizovaných daní, které jsou zmenšené o dotace na produkty a dovoz k přidané hodnotě za region v základních cenách. Platí, že součet RHDP v tržních cenách za regiony včetně HDP za extra-teritoriální území je rovno HDP na národní úrovni v tržních cenách (Chlad, 2008 - b).

4 Faktory ovlivňující přidanou hodnotu v podniku resp. regionu

Faktory ovlivňující přidanou hodnotu v podniku

Účetní přidaná hodnota je ovlivněna zjm. výkony a výkonovou spotřebou. Výkony zahrnují:

1) tržby za prodej vlastních výrobků a služeb

Tržby patří mezi rozhodující finanční zdroje a jsou hlavní částí výnosu podniku. Tržby vznikají realizací hlavní výrobní činnosti i činností ostatních. Tržby jsou ovlivněny zjm. následujícími faktory:

a) objem výroby

Závisí na produktivitě práce, na množství pracovní síly a její kvalifikaci, na organizaci práce a na technickém rozvoji.

b) struktura výroby

c) změna produkce na skladě

Na změnu objemu působí například změna nabídky a poptávky, taktika v odbytových záměrech, snaha výrobce ovlivnit cenu produkce, charakter výroby, atd.

d) ceny vyrobené produkce

e) okamžik realizace

Lze za něj považovat okamžik fakturace nebo okamžik úhrady (Duchoň, 2007).

2) změna stavu zásob vlastní činnosti (nedokončené výroby, polotovarů, výrobků a zvířat). Tato položka může mít i zápornou hodnotu.

3) aktivaci – je zde hodnota aktivovaných nákladů zjm. na zásoby a dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek vytvořený vlastní činností

Jednotlivé položky výkonů je dobré podrobně analyzovat, protože například růst tržeb za prodej vlastních výrobků je vnímán velice pozitivně. S výkony souvisí položka výkonová spotřeba. Tato položka obsahuje zjm. náklady na materiál, energie, opravy a udržování, náklady na reprezentaci, cestovné, nájemné a náklady na pořízení drobného nehmotného majetku. Jsou zařazeny mezi spotřebu materiálu a energií nebo služby.

Přidaná hodnota vyjadřuje hodnotu přidanou zpracováním, tj. hodnotu, kterou podnikatel přidá svou činností k hodnotě nakupovaných meziproduktů. V ekonomickém pojetí představuje přidaná hodnota ocenění výrobních faktorů podniku (odpisy, nákladové úroky, osobní náklady) a vytvořený zisk. Zvyšování přidané hodnoty je pozitivně hodnoceno. Pokud se podnik rozhodne pro outsourcing některých činností, přidaná hodnota se snižuje, aniž by výkonnost podniku byla ohrožena (Knápková, Pavelková, 2010).

Faktory ovlivňující přidanou hodnotu v regionu

Mezi regionální faktory patří:

- počet podniků

Podnikatelský úspěch nezávisí jen na podmínkách stanoviště, ale vývoj města či regionu významně ovlivňuje množství podniků ve městě nebo v regionu. Prostřednictvím poptávky po výrobních faktorech a produktech se dostávají do regionu příjmy, které zvyšují nabídku produktů a výkony podniků a také i kvalitu zásobování regionu. Tak jako při všech svých rozhodnutích, se musí podnikatel i při volbě stanoviště rozhodovat tak, aby dlouhodobě dosahoval co nejvyššího zisku. Lokalizační rozhodování je složitý problém a rozhodnutí je téměř nevratné. Učiněné lokalizační rozhodnutí je možné změnit jen za cenu vysokých nákladů, neboť budovy včetně instalovaných zařízení, zaučené pracovní síly a síť odběratelských a dodavatelských vztahů jsou téměř nemobilní (Ježek, 1998).

- přírodní zdroje
- demografické podmínky, geografická poloha regionu

- dostupnost pracovní síly, dostupnost vysoce kvalifikované pracovní síly
- existence moderní dopravní infrastruktury
- přítomnost univerzitních a výzkumných pracovišť v regionu

Tyto lokalizační faktory poskytují informaci o prostředí, ve kterém uskutečňují dané ekonomické subjekty své výrobní a obchodní činnosti. Kvalita podnikatelského prostředí ovlivňuje na základě takto definovaných faktorů produktivitu firem a konkurenceschopnost jejich produkce na národním a mezinárodním trhu. Možnosti a meze lokalizačního chování současných ekonomických subjektů v regionu nezávisí jen na fyzickém výskytu těchto lokalizačních faktorů. Principy lokalizačního rozhodování jsou závislé také na velikosti ekonomického subjektu nebo jeho vnitřní struktuře. Malé podniky jsou lokalizovány tradičně v místě bydliště podnikatele nebo v bezprostřední blízkosti. V popředí se nacházejí lokalizační faktory, jako je například známá síť dodavatelů a potenciálních zákazníků nebo existence sociálních vazeb v regionu. Velké tuzemské či zahraniční subjekty obsahují ve svých strukturách specializované jednotky, které slouží ke sběru a vyhodnocování informací o lokalitách a jejich výhodách pro daný ekonomický subjekt. Z hlediska lokalizačního rozhodování velkých subjektů mají samostatnou pozici oddělení vědy a výzkumu (Odehnal, Michálek, 2011).

Mezi klíčové faktory regionální konkurenceschopnosti patří faktor infrastruktury a její dostupnosti, faktor lidských zdrojů a faktor produktivního prostředí, jak zobrazuje tabulka č. 3.

Tabulka 3: Struktura faktorů regionální konkurenceschopnosti dle Cambridge Econometrics 2003

Infrastruktura a její dostupnost	Lidské zdroje	Produktivní prostředí
základní infrastruktura	demografické trendy	podnikatelská kultura
technologická infrastruktura	vysoce kvalifikovaná pracovní síla	sektorová koncentrace
znalostní infrastruktura		internacionalizace
kvalita lokality		inovace
		vláda
		povaha konkurence
		dostupnost kapitálu

Zdroj: Odehnal, Michálek (2011)

Infrastruktura a její dostupnost: Základní infrastruktura je tvořena silniční, železniční a leteckou dopravou v jednotlivých regionech. Technologická infrastruktura charakterizuje přístup k informačním technologiím a internetu. Třetí složkou je znalostní infrastruktura, která hodnotí instituce primárního, sekundárního a terciárního vzdělávání v regionech. Poslední je kvalita lokality, která charakterizuje kvalitu bydlení, životního a kulturního prostředí v lokalitě a její bezpečnost (Odehnal, Michálek, 2011).

Lidské zdroje: Tento faktor zahrnuje ukazatele demografického vývoje v podobě ukazatele hustoty osídlení a migrace obyvatelstva a ukazatele vysoce kvalifikované pracovní síly (Odehnal, Michálek, 2011).

Produktivní prostředí: Ukazatel podnikatelské kultury charakterizuje bariéry vstupu do odvětví. Ukazatele sektorové koncentrace, internacionalizace, inovace jsou charakterizovány počtem patentů, úrovní vědy a výzkumu v regionech, přítomností univerzit a vědecké regionální základny (Odehnal, Michálek, 2011).

Viturka (2007) používá obdobný faktorový přístup pro hodnocení podnikatelského prostředí. Tyto faktory jsou členěny do 6 skupin, a to:

1) obchodní faktory, které poskytují informace o tržním prostředí jednotlivých regionů včetně potenciálů zahraniční a domácí poptávky
2) pracovní faktory, které poskytují všeobecné informace o celkové úrovni a kvalitě regionální nabídky pracovních sil
3) infrastrukturní faktory, které poskytují informace o technických předpokladech integrace jednotlivých regionů do světové ekonomiky
4) regionální a lokální faktory, které poskytují základní informace o rozvinutosti znalostní a podnikatelské báze
5) cenové faktory
6) environmentální faktory, které poskytují informace týkající se kvality života s významnými vazbami na podnikatelské prostředí

5 Souvislosti HDP a přidané hodnoty na národní a regionální úrovni

Národní účetnictví shrnuje číselné informace, které se vztahují k ekonomické činnosti národního hospodářství. V obecném smyslu je národní účetnictví makroekonomickým, statistickým a popisným modelem, který odráží vztahy mezi subjekty na území daného státu. Jeho cílem je poskytnout číselnou představu o hospodářství země a o ekonomických vztazích země se zahraničím (Jílek, 2005).

5.1 Základní struktura

Národní účetnictví popisuje za každé sledované období původ, tj. zdroje zboží a služeb a směry jejich užití. *Produkce* představující tvorbu hodnoty zboží a služeb, která je zaznamenaná v národních účtech, závisí na způsobu zkoumání procesu výroby, výrobní činnosti a jejího předmětu. V národním účetnictví je výrobní činnost vymezena jako společensky organizovaná činnost, jejímž cílem je tvorba zboží a služeb, které jsou vymezeny dvěma způsoby:

- jde o zboží a služby, které se běžně směňují na trhu,
- pokud na trhu směňovány nejsou, získávají se na základě výrobních faktorů, které se na trhu běžně směňují (Hronová, Hindls, 2000).

Za produktivní činnost je považována činnost, která je prováděna ve prospěch společnosti jako celku a to jednak jako tržní (tj. produkce, která prochází trhem), tak také netržní (tj. produkce, která je vyráběna pomocí výrobních faktorů – práce, kapitál). Na produkci celého národního hospodářství lze nahlížet nejen z hlediska jednotlivých výrobků, ale také z hlediska výrobců (tvůrců hodnoty). Tvůrci hodnoty mohou být výrobní podniky ze všech sfér národního hospodářství, pojišťovny, banky, domácnosti, neziskové organizace. Přínos každé této ekonomické jednotky do bohatství, které je vytvořené v celém národním hospodářství, není dán hodnotou celkové produkce, ale pouze hodnotou, kterou daný výrobce nově vytvořil (tj. tzv. přidanou hodnotou). Tato přidaná hodnota je pro každou ekonomickou jednotku současně důchodem pocházejícím z produkce. Přidaná hodnota nepředstavuje všechnu hodnotu produkce (tj. hodnotu zboží a služeb), kterou nabízí daná ekonomická jednotka dalším jednotkám pro

různé způsoby užití. Celková hodnota produkce je vytvořena nejen z přidané hodnoty danou výrobní jednotkou, nýbrž i z hodnoty zboží a služeb, která byla spotřebována nebo transformována ve výrobním procesu. Tyto statky a služby, které většinou pocházejí od ostatních výrobních jednotek, tvoří hodnotu mezispotřeby. Platí tedy, že celková produkce je dána součtem mezispotřeby a přidané hodnoty a přidanou hodnotu vypočteme jako rozdíl hodnoty celkové produkce a mezispotřeby.

celková produkce – mezispotřeba = přidaná hodnota

Tato rovnice má smysl pro jednotlivé ekonomické jednotky a pro celé národní hospodářství, nikoliv pro jednotlivé výrobky. Jde tedy o přidanou hodnotu ekonomické jednotky nebo o přidanou hodnotu celého národního hospodářství, ale nikdy nejde o přidanou hodnotu výrobku. Ta nelze nikdy stanovit (Hronová, Hindls, 2000).

Mezispotřeba by měla obsahovat nejen hodnotu statků a služeb, které jsou spotřebované a transformované v procesu výroby, ale také zlomek hodnoty kapitálových statků (výrobních zařízení, dopravních prostředků,….). Problémy, které byly spojené s měřením amortizace (v národním účetnictví označujeme jako spotřeba fixního kapitálu), směřovaly k jejímu vyloučení z mezispotřeby a k implicitnímu zahrnutí do přidané hodnoty. V této souvislosti je přidaná hodnota označována jako hrubá přidaná hodnota, což znamená, že její součástí je i spotřeba fixního kapitálu. Čistá přidaná hodnota je tedy dána rozdílem hrubé přidané hodnoty a spotřeby fixního kapitálu. Platí, že:

hrubá přidaná hodnota + dovoz = konečná spotřeba + hrubá tvorba kapitálu + vývoz

Hrubá přidaná hodnota vyjadřuje hodnotu, která je nově vytvořená v národním hospodářství za sledované období. Tato veličina je také součtem přidaných hodnot, které jsou vytvořené jednotlivými ekonomickými subjekty. Představuje přínos všech ekonomických jednotek do úhrnu bohatství v daném období a nazývá se *hrubý domácí produkt*. Hrubý domácí produkt představuje:

- hodnotu zboží a služeb domácího původu, která je určena ke konečnému užití,

- součet hrubých přidaných hodnot daných výrobních jednotek.

Takto uvedené vztahy jsou beze zbytku platné z ekonomického hlediska. Pokud připojíme vedle ekonomického hlediska také požadavek číselné adekvace pravé a levé strany, je zapotřebí vzít v úvahu také způsob ocenění položek na obou stranách rovnice. Celková produkce a mezispotřeba jsou oceněny cenami bez fakturované DPH, dovoz je oceněn cenami bez fakturované DPH a dovozních daní. Konečná spotřeba, hrubá tvorba kapitálu a vývoz jsou oceněny bez odečitatelné DPH (tj. včetně všech daní). Proto z důvodu rozdílného ocenění položek je zapotřebí uvést na stranu zdrojů celkovou částku DPH zatěžující výrobky, částku čistých dovozních daní a čistých ostatních daní na výrobky. Tento „oceňovací rozdíl“ je označován jako čisté daně na výrobky. Poté platí, že:

hrubá přidaná hodnota + čisté daně na výrobky + dovoz = konečné užití

neboli

hrubý domácí produkt + dovoz = konečné užití

Hrubý domácí produkt tedy není jen součtem hrubé přidané hodnoty národního hospodářství, ale je potřeba k této hodnotě ještě připojit oceňovací rozdíl (tj. čisté daně na výrobky). Čistý domácí produkt se vypočítá jako rozdíl hrubého domácího produktu a spotřeby fixního kapitálu (Hronová, Hindls, 2000).

Hrubý domácí produkt je zároveň *důchodem* pocházejícím z produkce, ale není důchodem, který zůstává dané jednotce k dispozici. Každá jednotka má povinnost uhradit určité důchody (např. mzdy, daně, úroky, dividendy) a naopak určité důchody získává (např. dotace na výrobky, dividendy, úroky). Každá tato transakce představuje užití pro jednu jednotku a zdroj pro jinou jednotku. Každá jednotka tak může z důchodu pocházejícího z produkce zjistit důchod, který má volně k dispozici. Jde o tzv. disponibilní důchod. Platí, že:

disponibilní důchod = přidaná hodnota + saldo důchodových vztahů s ostatními subjekty

Tento důchod, který má jednotka k dispozici, je určen pro konečnou spotřebu a to co jí zbude, je označováno jako úspora (Hronová, Hindls, 2000).

Součet disponibilních důchodů jednotek, které tvoří národní hospodářství, se nazývá *národní disponibilní důchod.* Tento důchod může být vyjádřen jako hrubý, resp. jako čistý po odečtení spotřeby fixního kapitálu. Platí, že:

hrubý (resp. čistý) národní disponibilní důchod = hrubý (resp. čistý) domácí produkt + saldo důchodových vztahů se zahraničím

Disponibilní důchod má dva směry užití:

- konečná spotřeba (tzn., použití zboží a služeb k jiným než výrobním účelům),
- úspora – představuje část disponibilního důchodu, která nebyla použita na konečnou spotřebu a slouží především k pokrytí akumulace (investice do fixního kapitálu,…).

Úspora znázorňuje objem prostředků, který je každá jednotka schopna udržet si z důchodu pocházejícího z produkce pro sebe. Představuje tedy zdroj samofinancování investic (Hronová, Hindls, 2000).

5.2 Účty národního hospodářství

Národní účetnictví zachycuje hodnoty všech transakcí, které se týkají daného ekonomického subjektu (sektoru, odvětví, národního hospodářství), na tzv. tokových účtech. Tokové účty charakterizují původ zboží a služeb a jejich užití, tvorbu, rozdělování a přerozdělování důchodu, akumulaci, vznik a zánik pohledávek a závazků.

Mezi tyto účty se řadí účet výrobků a služeb, účet produkce, účet tvorby důchodu, účet rozdělení prvotních důchodů, účet druhotného rozdělení důchodů, účet užití disponibilního důchodu, účet tvorby nefinančních aktiv (Jílek, 2005).

Účet produkce

Na účtu produkce (tab. 4) najdeme velikost přidané hodnoty jako důchodu pocházejícího z produkce a zároveň jako základu pro výpočet hrubého domácího produktu. Hrubá přidaná hodnota je dána rozdílem celkové produkce a mezispotřeby.

Proto má účet produkce na straně zdrojů jen jednu položku - celkovou produkci a jedinou položku na straně užití – mezispotřebu. Hrubá přidaná hodnota je uvedena na straně užití, aby byl účet vyrovnán, a snižuje se o spotřebu fixního kapitálu. Získáváme tak čistou přidanou hodnotu (www.czso.cz – sektorové účty: účet výroby).

Tabulka 4: Národní hospodářství celkem: účet výroby za rok 2010 (mil. Kč)

Název	Národní hospodářství celkem	Nefinanční podniky	Finanční instituce	Vládní instituce	Domácnosti	NISD
Zdroje:						
Produkce	9304832	7013445	277680	684277	1287320	42110
Tržní produkce	8197831	6980749	275469	25926	909890	5797
Produkce pro vlastní konečné užití	413761	32696	2211	1396	377430	28
Ostatní netržní produkce	693240	:	:	656955	:	36285
Čisté daně z produktů	370582	:	:	:	:	:
CELKEM	9675414	7013445	277680	684277	1287320	42110
Užití:						
Mezispotřeba	5900177	4895479	126798	234874	620318	22708
Hrubá přidaná hodnota	3775237	2117966	150882	449403	667002	19402
Spotřeba fixního kapitálu	720447	437363	18696	161042	100513	2833
Čistá přidaná hodnota	3054790	1680603	132186	288361	566489	16569
CELKEM	9675414	7013445	277680	684277	1287320	42110

Zdroj: www.czso.cz – sektorové účty: účet výroby, vlastní úpravy

5.3 Měření výstupu ekonomiky

Základní národohospodářský agregát, který informuje o ekonomické vyspělosti země, je hrubý domácí produkt. Podává informaci o celkovém výsledku produktivní činnosti rezidentských ekonomických subjektů. Lze ho vyjádřit třemi způsoby:

1) výrobní (produkční) metoda

Vypočítá se jako součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých sektorů nebo odvětví a čistých daní na výrobky. Daně na výrobky nejsou členěny podle sektorů nebo odvětví a jsou přičteny k hrubé přidané hodnotě. Schéma výpočtu znázorňuje tabulka č. 5.

Tabulka 5: HDP výrobní metodou (běžné ceny, v mil. Kč)

Název	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Produkce	6547983	7162337	7611835	8507426	9379629	9742514	8867859	9304832
Mezispotřeba	4093526	4517872	4804014	5470222	6075281	6262592	5497382	5900177
Hrubá přidaná hodnota	2454457	2644465	2807821	3037204	3304348	3479922	3370477	3404655
Daně z produktů	271338	318772	340438	350134	393170	405022	410811	417475
Dotace na produkty (-)	-37688	-34065	-32203	-34739	-34945	-36533	-42063	-46893
Hrubý domácí produkt	2688107	2929172	3116056	3352599	3662573	3848411	3739225	3775237

Zdroj: www.czso.cz – HDP výrobní metoda

2) důchodová metoda

Důchodovou metodou se HDP počítá jako součet prvotních důchodů za národní hospodářství celkem – viz tabulka č. 6.

HDP = Náhrady zaměstnancům vyplacené rezidentskými sektory +

+ Hrubý provozní přebytek národního hospodářství +

+ Smíšený důchod +

+ Čisté daně na produkci a dovoz (Hronová, Hindls, 2000)

Tabulka 6: HDP důchodovou a výdajovou metodou

Důchodová metoda (v mil. Kč)	2010	Výdajová metoda (běžné ceny, v mil. Kč)	2010
Náhrady zaměstnancům	1576774	Výdaje na konečnou spotřebu	2707607
Mzdy a platy	1195151	Domácnosti	1871806
Sociální příspěvky zaměstnavatelů	381623	Vládní instituce	807959
Čisté daně z výroby a dovozu	334303	NISD	27842
Daně z výroby a z dovozu	433893	Tvorba hrubého kapitálu	947100
Dotace (-)	-99590	Tvorba hrubého fixního kapitálu	922952
Hrubý provozní přebytek a smíšený důchod	1864160	Změna zásob	20110
Spotřeba fixního kapitálu	720447	Čisté pořízení cenností	4038
Čistý provozní přebytek a smíšený důchod	1143713	Hrubé domácí konečné výdaje	3654707
Hrubý domácí produkt	3775237	Vývoz zboží a služeb	2592180
		Dovoz zboží a služeb	2471650
		Saldo dovozu a vývozu	120530
		Hrubý domácí produkt	3775237

Zdroj: www.czso.cz – HDP důchodová metoda, HDP výdajová metoda

3) výdajová metoda (na základě konečného užití)

Na základě výdajové metody, která je uvedena v tabulce č. 6, se HDP počítá jako součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami (skutečná konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a salda vývozu a dovozu výrobků a služeb. Skutečná konečná spotřeba je odvozena prostřednictvím naturálních sociálních transferů od výdajů na konečnou spotřebu domácností, vlády a neziskových institucí sloužících domácnostem (NISD). Tvorba hrubého kapitálu se člení na tvorbu hrubého fixního kapitálu, změnu zásob a na čisté pořízení cenností (www.czso.cz – výdajová metoda).

5.4 Měření výstupu územních jednotek NUTS

Regionální problematika ve statistice a zejména pak regionální aspekty makroekonomických ukazatelů, sehrávají v posledních letech v Evropské unii významnou roli. Vzhledem k uplatňovaným principům v rámci jednotlivých politik Evropské unie se zvyšuje společenská poptávka po ukazatelích, které odhalují „škodlivé“ regionální disparity. Za nejdůležitější makroekonomický agregát, který se používá pro regionální politiku, je pokládán regionální hrubý domácí produkt (RHDP). Regionální hrubý domácí produkt se v relativním vyjádření k počtu trvale bydlících obyvatel v daném regionu dokonce stal i kriteriálním hlediskem pro přerozdělování velké části společného rozpočtu EU. Problematika makroekonomických ukazatelů s regionálním aspektem se v hlavní míře soustředí v tzv. regionálních účtech. Pomáhají tak odhalovat regionální disparity a nalézt příčiny těchto rozdílů (Chlad, 2008 - a).

Regionální účty jsou regionální specifikací národních účtů a používají stejnou koncepci a definice jako účty za národní hospodářství. Metodika ESA 1995 vytyčuje základní rámec postupu sestavování regionálních účtů. Regionálními celky se rozumí území dle klasifikace NUTS – jednotné klasifikace územního členění Evropské unie a v ČR jde o úroveň NUTS 3 – kraje a NUTS 2 – oblasti (www.czso.cz – zákl. makroekon. ukaz.).

5.5 Výpočet regionálního HDP v současnosti

Rok 2002 se stal prvním rokem, kdy došlo k významnému posunu v kvalitě výpočtu nejsledovanějšího makroekonomického ukazatele. Zdokonalení bylo ve výpočtu převažující části regionální hrubé přidané hodnoty metodami bottom-up, a to na základě ukazatelů, které byly zjištěné nebo odhadnuté přímo za místní jednotky. Cílem

plánovaného zdokonalování byl přechod k metodě pseudo-bottom-up u multi-regionálních organizací, která je doporučována Eurostatem, pokud existují dostupná spolehlivá data na podnikové úrovni a také existují určité klíče na úrovni místních jednotek. Čistá top-down metoda je doporučena tehdy, pokud nejsou potřebná data dostupná ani na podnikové úrovni. Výpočet hrubé přidané hodnoty se provádí výrobní metodou za sektor nefinančních podniků a podnikatele v sektoru domácností. Regionální ukazatele o produkci a mezispotřebě jsou získávány ze stejných zdrojů dat, které jsou používány pro výpočet na národní úrovni (Kahoun, 2009).

5.6 Výpočet regionální hrubé přidané hodnoty

Pro výpočet regionální hrubé přidané hodnoty se používá metoda pseudo-bottom-up. Tato metoda spočívá na odhadech údajů za místní činnostní jednotky formou rozvrhování údajů za jednotlivé podniky. Jde opět o klíčování agregovaného údaje, ale nejedná se o celostátní úhrny v odvětvovém členění, ale o souhrn údajů za jednotlivou institucionální jednotku. Jako klíč slouží mzdové prostředky. Takto se získají údaje za jednotlivé místní činnostní jednotky, které poté mohou být agregovány k získání regionálního souhrnného údaje stejným způsobem, jako kdybychom použili metodu bottom-up. Mnoho podniků vyvíjí činnost pouze v rámci jedné místní činnostní jednotky, a tak je nutné provádět rozvrhování pouze za organizace multi-regionálního charakteru. Samotné rozvrhování údajů za každou multi-regionální organizaci zvlášť přineslo zřetelné odstranění regionálních nepřesností, které vyplývaly z užití čisté top-down metody. Tato metoda má oproti dříve používané metodě top-down velkou výhodu v tom, že nepřesnost daná klíčováním pomocí mzdových prostředků je přenášena z úrovně odvětví na úroveň podniku. Místní jednotky v krajích by měly vykazovat vzhledem k centrálnímu řízení větší korelaci mezi produktivitou a mzdovými prostředky (Kahoun, 2009).

Metoda pseudo-bottom-up vychází z přidělení regionálních vah institucionálním jednotkám, které se vyskytují ve výběrových a základních souborech statistických výkazů. Tyto váhy se vypočítávají na základě objemu mzdových prostředků, které jsou vyplaceny těmito subjekty v jednotlivých krajích. Uni-regionální jednotky mají přiřazenou váhu 1 a jejich postup odpovídá čisté bottom-up metodě (Kahoun, 2009).

6 Cíl a metodika

Cíl

Cílem diplomové práce je vysvětlit podnikové pojetí přidané hodnoty a její měření. Popsat souvislosti podnikového měření přidané hodnoty s pojetím přidané hodnoty na úrovni regionů. Na podkladě údajů vybraného podniku analyzovat vývoj a determinující faktory přidané hodnoty za sledované období 2007 - 2011, zároveň analyzovat vývoj přidané hodnoty na úrovni regionu s cílem upozornit na možná problematická místa při jejich zjišťování.

Hypotézy

Hypotéza první: Přírůstek přidané hodnoty v podniku v letech 2007 – 2011 je konstantní.

Hypotéza druhá: Hrubá přidaná hodnota průmyslu ve vybraném regionu má rostoucí tendenci.

Metodika

V literární rešerši jsou vymezeny teoretické poznatky, které se zabývají přidanou hodnotou, její tvorbou a měřením jak v podniku, tak v regionu. Zároveň jsou zde popsány faktory, které ovlivňují přidanou hodnotu v podniku resp. regionu a popsána souvislost HDP a přidané hodnoty. V první části se tedy jedná o nastudování literatury, která se týká přidané hodnoty a HDP.

Ve druhé, praktické části, budou použity teoretické poznatky z literární rešerše. Nejdříve bude provedena charakteristika podniku, ve kterém bude přidaná hodnota zkoumána a zároveň regionu, ke kterému se přidaná hodnota vztahuje. Současně budou analyzovány faktory ovlivňující tuto přidanou hodnotu v podniku i v regionu.

Přidaná hodnota bude analyzována v časové řadě a budou využita data, která se vztahují k danému podniku či regionu.

Poté bude z dostupných dat vyvrácena či potvrzena hypotéza zdali „přírůstek přidané hodnoty v podniku v letech 2007 – 2011 je konstantní“ a zdali „hrubá přidaná hodnota průmyslu ve vybraném regionu má rostoucí tendenci.“ Pro první hypotézu bude použit vzorec 1, který je uveden v seznamu vzorců, a ze kterého bude tato hypotéza potvrzena či vyvrácena. Pro druhou hypotézu budou použita data z Českého statistického úřadu a opět bude tato hypotéza potvrzena nebo vyvrácena.

Zdroje dat

- odborná literatura
- data z Českého statistického úřadu (ČSÚ)
- Krajská správa ČSÚ v Českých Budějovicích
- data získaná z výročních zpráv společnosti
- interní zdroje společnosti a konzultační setkání s vedením společnosti
- webové stránky

Seznam vzorců

V praktické části diplomové budou použity následující vzorce:

1) účetní přidaná hodnota je dána součtem obchodní marže (výkaz zisku a ztráty ř. 3) a výkonů (výkaz zisku a ztráty ř. 4) snížený o výkonovou spotřebu (výkaz zisku a ztráty ř. 8)
2) ukazatel účetní přidané hodnoty na jednoho zaměstnance je dán podílem výše uvedené účetní přidané hodnoty (výkaz zisku a ztráty ř. 11) a průměrného počtu zaměstnanců
3) přidaná hodnota k/ke mzdovým nákladům je vyjádřena podílem účetní přidané hodnoty (výkaz zisku a ztráty ř. 11) a mzdových nákladů (výkaz zisku a ztráty ř. 13)

4) produktivita kapitálu je dána podílem účetní přidané hodnoty (výkaz zisku a ztráty ř. 11) a výší dlouhodobého majetku (rozvaha ř. 2)

5) vertikální analýza je vypočtena ve vztahu k celkovým tržbám, tzn., součet tržeb za prodej zboží (výkaz zisku a ztráty ř. 1) a tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb (výkaz zisku a ztráty ř. 5)

6) pro rozdělení přidané hodnoty do regionu se používají váhy, které se vypočítají na základě objemu mzdových prostředků, tzn., mzdové náklady v Novém Jičíně / celkové mzdové náklady a mzdové náklady ve Strakonicích / celkové mzdové náklady

7 Charakteristika zvoleného podniku resp. regionu z hlediska vývoje přidané hodnoty

Pro praktickou část diplomové práce mi informace poskytla firma TONAK a.s.

7.1 Charakteristika vybraného podniku

TONAK a.s. se sídlem v Novém Jičíně patří k největším a nejvýznamnějším světovým výrobcům pokrývek hlavy. Dvousetletá tradice výroby v Novém Jičíně i ve Strakonicích spolu se značným know-how zaručují vysokou jakost výrobků. Společnost TONAK a.s. byla zapsána do obchodního rejstříku dne 29. prosince 1990. Rozhodujícím předmětem podnikání společnosti je výroba pokrývek hlavy a polotovarů pro jejich výrobu. Identifikační údaje společnosti jsou zachyceny v tabulce č. 7.

Identifikační údaje (místní jednotky):

Tabulka 7: Identifikační údaje

Identifikátor	5000003641
Název	TONAK A.S.
Adresa	Nový Jičín, 74101, Zborovská 823
Činnost - dle OKEČ	
Činnost - dle CZ-NACE	14190 Výroba ostatních oděvů a oděvních doplňků
Okres:	CZ0804 Nový Jičín
Identifikátor	5024983980
Název	TONAK A.S., ZÁVOD STRAKONICE
Adresa	Strakonice, 38616, Heydukova 1111
Činnost - dle OKEČ	
Činnost - dle CZ-NACE	14190 Výroba ostatních oděvů a oděvních doplňků
Okres:	CZ0316 Strakonice

Zdroj: www.czso.cz – Registr ekonomických subjektů (RES)

Historie závodu v Novém Jičíně

Počátek rozvoje kloboučnické výroby v Novém Jičíně sahá až do roku 1630, kdy městskou radou byly potvrzeny artikuly kloboučnického cechu. V roce 1799 byl do cechu novojičínských kloboučníků přijat tovaryš Jan Nepomuk Hückel a založil kloboučnickou manufakturu. V roce 1865 Hückel zavedl pracovní stroje a stal se zakladatelem mechanizované tovární výroby srstěných klobouků. O dva roky později vybudoval velkou továrnu vybavenou moderním technickým zařízením. 1. ledna 1869 převzala podnik veřejná obchodní společnost J. Hückel a synové a tento název firma užívala až do svého znárodnění a vzniku n. p. TONAK. V roce 2001 TONAK koupil od Fezka divizi pokrývek hlavy a stal se tak jedním z největších světových výrobců uceleného sortimentu pokrývek hlavy (www.tonak.cz).

Historie závodu ve Strakonicích

Historie textilní výroby ve Strakonicích je dlouhá více než 500 let. Nicméně rok 1812 je považován za základ průmyslové textilní výroby, kdy byla zahájena výroba světoznámých pletených fezů. První fez byl vyroben ve Strakonicích v roce 1807 a v roce 1812 založili bratři Fürthovi firmu na výrobu fezů a čepic. V roce 1873 strakonická firma Wolfa Fürtha vykazovala roční produkci 1,2 milionů fezů. Továrny v Rakousko-Uhersku se v roce 1899 spojily do Akciové společnosti rakouských továren na fezy se sídlem ve Vídni. Po vzniku Československa se sídlo přemístilo do Strakonic, kde výroba fezů existuje dodnes (www.tonak.cz).

Současnost závodu v Novém Jičíně

Výrobní činnost je zaměřena na výrobu vlněných a srstěných plstěných polotovarů a klobouků. Náročnost výroby plsti lze charakterizovat především vysokým počtem pracovních operací (80-150), technologickou variabilitou a vysokým podílem dokonalé řemeslné ruční práce.

Současnost závodu ve Strakonicích

V tomto závodě (bývalý závod Fezko) je zajišťována výroba pletených pokrývek hlavy, zejména baretů, fezů, štump a zimních čepic. Vedle pokrývek hlavy se tento závod

zaměřuje také na výrobu přízí. Tradiční výroba pletených pokrývek hlavy, hlavně z přírodních materiálů (vlna, bavlna), je prováděna v současné době na moderních strojích, které zaručují vysokou kvalitu a flexibilitu výroby.

Předmětem podnikání společnosti TONAK a.s. dle stanov je:

- Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona
- Barvení a chemická úprava textilií
- Obráběčství
- Zpracování kůží a kožešin

7.2 Charakteristika vybraného regionu

Obecně platí, že souhrnné ukazatele za výrobní činnosti by se měly umisťovat do toho regionu, ve kterém je jednotka, která provádí příslušné transakce, rezidentem. Sídlo místní činnostní jednotky je důležitým kritériem pro umisťování těchto souhrnných ukazatelů do jednotlivých regionů (Chlad, 2008 - b).

Pro ČSÚ je u multiregionálních organizací rozhodující sídlo organizace, na jehož základě je přidaná hodnota směřována do daného regionu. Firma TONAK a.s. má sídlo v Novém Jičíně, a proto bude analýza aplikována na Moravskoslezský kraj, neboť právě do tohoto kraje plyne přidaná hodnota.

Charakteristika Moravskoslezského kraje

Moravskoslezský kraj je geograficky velice rozmanitý region. Kraj leží na severovýchodě České republiky a vytváří jednu z nejvíce okrajových částí. V rámci krajského uspořádání ČR sousedí s Olomouckým a Zlínským krajem. Na severu a východě hraničí s polskými vojvodstvími – Slezským a Opolským a na jihovýchodě s Žilinským krajem na Slovensku. Příhraniční charakter kraje umožňuje efektivní spolupráci ve výrobní sféře, v ochraně životního prostředí, v rozvoji infrastruktury, v kulturně-vzdělávací činnosti a zejména v oblasti cestovního ruchu. Na území kraje

působí za tímto účelem v současné době 4 euroregiony – Beskydy, Praděd, Silesia a Těšínské Slezsko.

Moravskoslezský kraj je tvořen okresy – Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město a je rozdělen na 22 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Do těchto obvodů spadá celkem 299 obcí, z toho je 41 měst. Rozloha kraje činí 5 427 km^2 a zaujímá 6,9 % území celé České republiky, čímž se řadí na 6. místo mezi všemi kraji. Počet obyvatel Moravskoslezského kraje přesahuje 1 243 tis. obyvatel a je třetím nejlidnatějším krajem v ČR (www.czso.cz – charakteristika kraje).

Obrázek 2: Okresy Moravskoslezského kraje

Zdroj: www.czso.cz – okresy

Zemědělská půda zaujímá více než polovinu území kraje a na dalších více než 35 % se rozprostírají lesní pozemky. Vedle přírodního bohatství se v kraji nacházejí bohaté zásoby nerostných surovin – domácí zásoby černého uhlí, ložiska zemního plynu a další suroviny (vápenec, žula, mramor, sádrovec, břidlice, štěrkopísky, písky a cihlářské jíly).

Od 19. století kraj patřil a stále v současnosti patří mezi nejdůležitější průmyslové regiony střední Evropy. Jeho zaměření hospodářské činnosti (odvětvová struktura) dnes přináší nemalé problémy, které souvisí s restrukturalizací tohoto regionu, s řešením sociálních problémů souvisejících zejména s výší nezaměstnanosti.

Velká část Moravskoslezského kraje se stala již za dob Rakouska-Uherska jednou z nejdůležitějších průmyslových oblastí. Jádrem je ostravsko-karvinská průmyslová a těžební pánev. Kraj je celostátním centrem hutní výroby a vedle těchto tradičních odvětví se dále prosazuje výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, výroba dopravních prostředků, chemický a farmaceutický průmysl (www.czso.cz – charakteristika kraje).

Charakteristika okresu Nový Jičín

Okres Nový Jičín leží v jižní části ostravské průmyslové aglomerace. S rozlohou 882 km^2 patří mezi menší okresy České republiky. V současné době se okres administrativně člení do 54 obcí, z toho bylo 9 měst, z nichž počtem obyvatel jsou největší Nový Jičín (přes 25 tis.) a Kopřivnice (přes 23 tis.).

Na území okresu se nacházejí poměrně velké zásoby surovin pro výrobu stavebních hmot (např. vápence, štěrkopísky, cihlářské hlíny, stavební kámen apod.). Okres Nový Jičín je okresem průmyslově zemědělským. Průmyslová výroba je koncentrována do městských center. Zemědělství disponuje 50,7 % celkové rozlohy okresu.

Investiční aktivita se zaměřila v 90. letech na budování průmyslové zóny v Novém Jičíně. Strategická poloha okresu v koridoru Moravské brány představuje budování významných zařízení technické infrastruktury celostátního i mezinárodního významu, mezi které patří dálnice z Brna do Ostravy, železniční vysokorychlostní tratě a přenosové energetické sítě. Letecký provoz je zajištěn na letišti v Mošnově (www.czso.cz – charakteristika okresu).

7.3 Vývoj přidané hodnoty v podniku

Tabulka č. 8 znázorňuje absolutní výši účetní přidané hodnoty ve sledovaném období 2007 – 2011. Výše účetní přidané hodnoty měla v tomto období proměnlivý, kolísavý charakter. V roce 2007 byla ve výši 202 423 tis. Kč, což bylo nejvíce za toto 5leté období a naopak v roce 2008 dosáhla hodnoty nejnižší (183 361 tis. Kč).

Tabulka 8: Vývoj účetní přidané hodnoty v letech 2007 – 2011 (v celých tis. Kč)

Text	Skutečnost v účetním období				
	2007	2008	2009	2010	2011
Tržby za prodej zboží	3 068	7 123	7 889	8 523	6 809
Náklady vynaložené na prodané zboží	2 157	3 643	3 672	3 995	2 371
Obchodní marže	911	3 480	4 217	4 528	4 438
Výkony	497 938	432 321	407 403	406 452	472 897
1. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	475 042	419 283	417 050	420 214	433 897
2. Změna stavu zásob vlastní činnosti	18 682	10 937	-13 476	-18 732	33 529
3. Aktivace	4 214	2 101	3 829	4 970	5 471
Výkonová spotřeba	296 426	252 440	209 805	219 933	277 639
1. Spotřeba materiálu a energie	250 616	208 052	171 130	178 302	237 489
2. Služby	45 810	44 388	38 675	41 631	40 150
Přidaná hodnota	202 423	183 361	201 815	191 047	199 696

Zdroj: Výkazy společnosti

Větší vypovídací schopnost o změnách přidané hodnoty má tabulka č. 9. Jsou zde zachyceny změny, o kolik procent se účetní přidaná hodnota zvýšila nebo snížila oproti minulému roku.

Tabulka 9: Procentní změny účetní přidané hodnoty

Text	Změny			
	Δ 2008/2007	Δ 2009/2008	Δ 2010/2009	Δ 2011/2010
Tržby za prodej zboží	132,17%	10,75%	8,04%	-20,11%
Náklady vynaložené na prodané zboží	68,89%	0,80%	8,80%	-40,65%
Obchodní marže	282,00%	21,18%	7,37%	-1,99%
Výkony	-13,18%	-5,76%	-0,23%	16,35%
1. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	-11,74%	-0,53%	0,76%	3,26%
2. Změna stavu zásob vlastní činnosti	-41,46%	-223,21%	-39,00%	278,99%
3. Aktivace	-50,14%	82,25%	29,80%	10,08%
Výkonová spotřeba	-14,84%	-16,89%	4,83%	26,24%
1. Spotřeba materiálu a energie	-16,98%	-17,75%	4,19%	33,19%
2. Služby	-3,10%	-12,87%	7,64%	-3,56%
Přidaná hodnota	-9,42%	10,06%	-5,34%	4,53%

Zdroj: Vlastní výpočty

Procentní změny 2008/2007

Procentní změna 2008/2007 znázorňuje, že došlo k nárůstu tržeb za prodej zboží a to o 132,17 %. V důsledku zvýšeného prodeje zboží a zvýšených tržeb za prodej zboží zároveň došlo i k nárůstu nákladů vynaložených na prodané zboží a to o 68,89 %. Celková obchodní marže se v roce 2008 oproti roku 2007 zvýšila o 282 %.

Naopak celkové výkony oproti minulému roku poklesly o 13,18 %. Největší podíl na poklesu výkonů měly tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, které se snížily o 11,74 %. Výrazné snížení tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb bylo způsobeno sníženou poptávkou po plstěných polotovarech a kloboucích. Prodejní výsledky byly také ovlivněny dalším posilováním české koruny vůči americkému dolaru a evropskému euru. Na poklesu celkových výkonů měla vliv i změna stavu zásob vlastní činnosti (pokles o 41,46 %) a aktivace (pokles o 50,14 %).

V důsledku snížené poptávky po výrobcích, klesla výkonová spotřeba, a to o 14,84 %. Největší vliv na poklesu výkonové spotřeby měla spotřeba materiálu a energie, která se snížila o 16,98 % oproti minulému období. Nákup služeb se na poklesu výkonové spotřeby projevil minimálně (snížil se o 3,10 %).

Účetní přidaná hodnota v tomto období poklesla o 9,42 %.

Procentní změny 2009/2008

Procentní změna 2009/2008 ukazuje, že tržby za prodej zboží se nijak výrazným způsobem nezměnily (nárůst o 10,75 %), náklady vynaložené na prodané zboží se změnily opravdu nepatrně (nárůst o 0,80 %) a obchodní marže se oproti roku 2008 zvýšila o 21,18 %.

Celkové výkony poklesly o 5,76 %. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb se oproti roku 2008 nepatrně snížily a největší procentní změna nastala u položky změna stavu zásob vlastní činnosti. Tato položka poklesla o 223,21 %, takže převážily úbytky zásob nad přírůstky zásob. Na celkové výkony měla vliv i aktivace, která se zvýšila o 82,25 %.

Na velikosti účetní přidané hodnoty má vliv i výkonová spotřeba, která se snížila o 16,89 %. Její výši nejvíce ovlivňovala položka spotřeby materiálu a energie, která se snížila o 17,75 % oproti minulému roku. Došlo také k poklesu u nakupovaných služeb.

Účetní přidaná hodnota se v tomto období zvýšila o 10,06 %. Příčinou zvyšující se přidané hodnoty byla rostoucí poptávka zákazníků po pletených výrobcích. Prodejní výsledky také ovlivnilo oslabení české koruny vůči evropskému euru a americkému dolaru v prvním čtvrtletí roku 2009.

Procentní změna 2010/2009

V tomto období došlo ke zvýšení tržeb za prodej zboží (o 8,04 %), zároveň i nákladů vynaložených na prodané zboží (nárůst o 8,80 %) a k nárůstu obchodní marže (7,37 %).

Celkové výkony se snížily o 0,23 %. Na celkovém snížení výkonů měl největší vliv posilující kurz české koruny vůči evropskému euru a americkému dolaru. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb v tomto období nepatrně vzrostly (o 0,76 %) a největší změna opět nastala u položek změna stavu zásob vlastní činnosti (pokles o 39 %) a aktivace (nárůst o 29,80 %).

Celkové výkony se sice snížily, ale výkonová spotřeba naopak vzrostla, a to o 4,83 %. Společnost musela vynaložit vyšší peněžní prostředky na nákup materiálu a energie a zároveň i služby.

Účetní přidaná hodnota se v tomto období snížila o 5,34 %.

Procentní změna 2011/2010

Procentní změna 2011/2010 znázorňuje, že došlo k poklesu tržeb za prodej zboží (o 20,11 %), k poklesu nákladů vynaložených na prodané zboží (o 40,65 %) a zároveň i k poklesu obchodní marže (o 1,99 %).

Naopak celkové výkony se zvýšily o 16,35 % a to v důsledku zvyšujících se tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb (o 3,26 %), zvyšující se změny stavu zásob vlastní činnosti a zároveň i aktivace. Změna stavu zásob vlastní činnosti se zvýšila o 278,99 % a aktivace o 10,08 %.

Výkonová spotřeba se zvýšila o 26,24 %. Nárůst byl ve velké míře způsoben vyšší spotřebou materiálu a energie. Položka služby se podílela na zvýšení minimálně.

Účetní přidaná hodnota se v tomto období zvýšila o 4,53 %.

Graf č. 1 znázorňuje procentní změny účetní přidané hodnoty ve sledovaném období.

Graf 1: Dynamika účetní přidané hodnoty

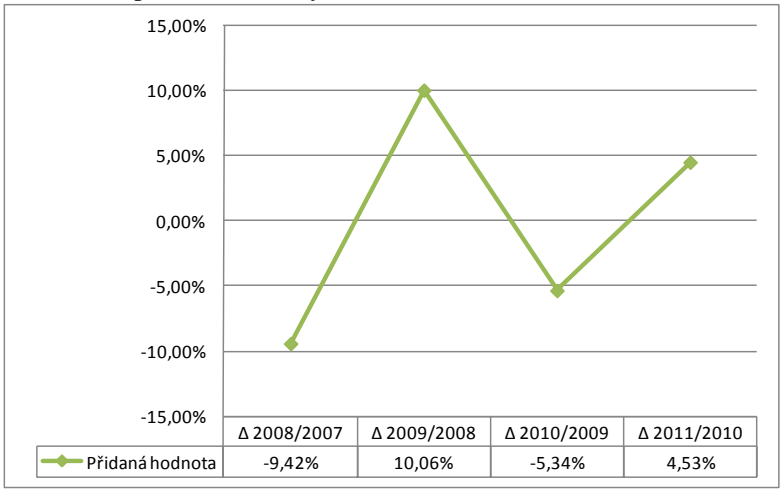

Zdroj: Vlastní tvorba

Využití ukazatele přidané hodnoty

Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (produktivita práce)

Ukazatel účetní přidané hodnoty na jednoho zaměstnance je dán podílem účetní přidané hodnoty a průměrného stavu zaměstnanců nebo podílem přidané hodnoty a odpracované doby. Na základě poskytnutých informací je ukazatel vypočten vzorcem přidaná hodnota/průměrný stav zaměstnanců, jak znázorňuje tabulka č. 10.

Tabulka 10: Účetní přidaná hodnota na zaměstnance v letech 2007 – 2011 (v tis. Kč)

Rok	Průměrný stav zaměstnanců	Přidaná hodnota	Účetní přidaná hodnota na zaměstnance	Meziroční změny
2007	949	202 423	213,30	-
2008	821	183 361	223,34	4,71%
2009	723	201 815	279,14	24,98%
2010	707	191 047	270,22	-3,19%
2011	682	199 696	292,81	8,36%

Zdroj: Výroční zprávy firmy TONAK a.s. – vlastní výpočet

Vypočtené hodnoty nám udávají, jak velkou přidanou hodnotu v penězích vyrobil ve sledovaném období jeden zaměstnanec firmy. Ve všech letech byla účetní přidaná hodnota na zaměstnance kladná a v zásadě lze říci, že má ukazatel rostoucí tendenci (až na rok 2010, kdy hodnota mírně poklesla). V roce 2011 byla produktivita nejvyšší a činila 292,81 tis. Kč. Velikost účetní přidané hodnoty na zaměstnance znázorňuje graf č. 2.

Graf 2: Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (v tis. Kč)

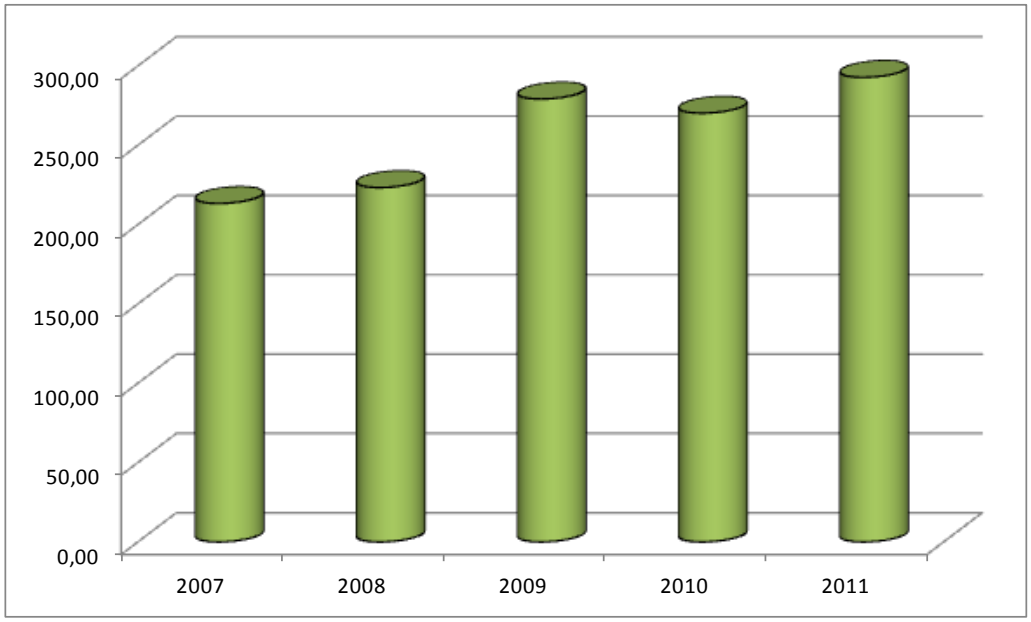

Zdroj: Vlastní tvorba

Přidaná hodnota k/ke mzdovým nákladům

Tento ukazatel udává, kolik přidané hodnoty je zapotřebí vytvořit na jednu korunu mzdových nákladů. Vypočítá se jako podíl přidané hodnoty k/ke mzdovým nákladům. Postupem času se ale zjistilo, že nejvyšší vypovídací schopnost má produktivita práce z přidané hodnoty. Výpočet přidané hodnoty k/ke mzdovým nákladům je zachycen v tabulce č. 11.

Tabulka 11: Přidaná hodnota k/ke mzdovým nákladům (v tis. Kč)

Rok	Přidaná hodnota	Mzdové náklady	PH k/ke mzdovým nákladům	Meziroční změny
2007	202 423	128 860	1,57	-
2008	183 361	131 355	1,40	-11,14%
2009	201 815	116 804	1,73	23,78%
2010	191 047	115 984	1,65	-4,67%
2011	199 696	115 676	1,73	4,81%

Zdroj: Výroční zprávy firmy TONAK a.s. – vlastní výpočet

Produktivita kapitálu

Tento ukazatel udává, jak efektivně je dlouhodobý majetek používán k tvorbě přidané hodnoty. Je dán podílem účetní přidané hodnoty a dlouhodobého majetku (viz tabulka č. 12). Lze říci, že ukazatel produktivity kapitálu má rostoucí tendenci (vyjma roku 2008, kdy hodnota poklesla o 2,19 %). V roce 2010 byla produktivita nejvyšší.

Tabulka 12: Produktivita kapitálu v letech 2007-2010 (v tis. Kč)

Rok	Přidaná hodnota	Dlouhodobý majetek	Produktivita kapitálu	Meziroční změny
2007	202 423	219 318	0,92	-
2008	183 361	203 107	0,90	-2,19%
2009	201 815	186 909	1,08	19,60%
2010	191 047	159 269	1,20	11,09%

Zdroj: Výroční zprávy firmy TONAK a.s. - vlastní výpočet

Vykazování přidané hodnoty v podniku

Ekonomické subjekty vyvíjejí svoji ekonomickou činnost v určitém městě a regionu a vývoj města či regionu výrazným způsobem ovlivňuje množství podniků, které na tomto území působí. Prostřednictvím poptávky po výrobních faktorech a produktech plynou do regionu příjmy, které zvyšují nabídku produktů a výkony podniků.

Některé organizace mají povinnost poskytovat určitá data Českému statistickému úřadu. V případě společnosti TONAK a.s. data shromažďuje Krajská správa Českého statistického úřadu v Ostravě. Podniky musí v daných termínech vyplňovat a odevzdávat výkazy, které se jich týkají a tyto výkazy jsou měsíční, čtvrtletní nebo

roční. Z poskytnutých materiálů společnosti TONAK a.s. bylo zjištěno, že firma vyplňuje a odevzdává Českému statistickému úřadu tyto výkazy souhrnně za celou společnost:

1) měsíční výkazy: měsíční výkaz v průmyslu
2) čtvrtletní výkazy: čtvrtletní výkaz pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví, čtvrtletní výkaz o dovozu a vývozu služeb, čtvrtletní výkaz o spotřebě paliv a energie a spotřebitelských zásobách paliva
3) roční výkazy: roční výkaz o spotřebě paliv a energie a zásobách paliv, roční výkaz o výzkumu a vývoji, dotazník o využívání informačních a komunikačních technologiích, výkaz o úplných nákladech práce, roční výkaz v průmyslu, roční výkaz ekonomických subjektů vybraných produkčních odvětví a roční výkaz o výdajích na ochranu životního prostředí.

Jediný výkaz, který se vyplňuje zvlášť za závod Strakonice a zvlášť za Nový Jičín, je výkaz o pracovní neschopnosti.

Na základě takto vyplněných výkazů jednotlivými firmami je získán přehled o tom, kolik daných ekonomických subjektů v daném městě (resp. regionu) působí a zároveň přehled o ekonomickém vývoji daného regionu. Například čtvrtletní výkaz pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví obsahuje:

- obecné informace o společnosti (název, sídlo, atd.)
- vybrané ukazatele (průměrný počet osob přidělených agenturami práce)
- údaje o přidané hodnotě a osobních nákladech (tržby z prodeje zboží, tržby z prodeje vlastních výrobků, tržby z prodeje služeb, změna stavu zásob vlastní činnosti, aktivace, náklady na prodané zboží, výkonová spotřeba, přidaná hodnota, osobní náklady)

- přírůstky a úbytky dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku[1]

7.4 Vývoj přidané hodnoty v regionu

Hrubá přidaná hodnota je makroekonomický ukazatel, který vyjadřuje hodnotu celkové produkce zboží a služeb bez hodnoty výrobní spotřeby. Každá ekonomická jednotka (výrobní podniky, banky, pojišťovny, atd.) přispívá do bohatství, které je vytvořené v celém národním hospodářství a to tzv. přidanou hodnotou. Hodnota, která je tedy vytvořena v celém národním hospodářství, je dána součtem přidaných hodnot. Jde o tzv. hrubou přidanou hodnotu, která je základem pro výpočet hrubého domácího produktu výrobní metodou. Pro regionalizaci takto vytvořeného hrubého domácího produktu a hrubé přidané hodnoty je v současnosti využívána metoda pseudo-bottom-up, která byla popsána v kapitole 5.6 – Výpočet regionální hrubé přidané hodnoty. Pro ČSÚ je u multiregionálních organizací rozhodující sídlo organizace, na jehož základě je přidaná hodnota směřována do daného regionu. Firma TONAK a.s. sídlí v Novém Jičíně a právě do tohoto kraje přidaná hodnota plyne.

Hrubá přidaná hodnota v Moravskoslezském kraji se v letech 2007 – 2010 pohybovala v průměru kolem 338 661 mil. Kč. Jak je patrné z tabulky č. 13, hrubá přidaná hodnota měla také kolísavý charakter. V roce 2008 byla tato hodnota na nejvyšší úrovni (355 694 mil. Kč) a naopak v roce následujícím na úrovni nejnižší (330 279 mil. Kč) za celé 4leté období. Procentní vyjádření zobrazuje podíl jednotlivých odvětví na hrubé přidané hodnotě. Procentně se na ní nejvíce podílelo odvětví B-E Průmysl (v průměru 41,3 %) a odvětví G-S Služby (v průměru 50,8 %). Minimální hodnotou přispělo odvětví A Zemědělství, lesnictví a rybářství a odvětví F Stavebnictví, neboť nejsou pro tento kraj zcela typická. Zemědělská půda sice zaujímá více než polovinu území kraje, ale velká část Moravskoslezského kraje je především průmyslovou oblastí.

[1] Viz Příloha

Tabulka 13: Makroekonomické ukazatele v Moravskoslezském kraji

	2007	2008	2009	2010
Hrubá přidaná hodnota (HPH)				
v mil. Kč	335 074	355 694	330 279	333 597
z toho podíl odvětví (%):				
A Zemědělství, lesnictví a rybářství	1,5	1,7	1,1	1,0
B–E Průmysl	43,6	43,2	38,8	39,6
F Stavebnictví	6,8	6,1	6,7	6,6
G–S Služby	48,1	49,1	53,3	52,7

Zdroj: www.czso.cz – regionální účty 2010 – makroekonomické ukazatele[2]

Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty je znázorněna na následujícím grafu č. 3. Tento graf zobrazuje velikost hrubé přidané hodnoty v jednotlivých odvětvích v Moravskoslezském kraji v letech 2010 a 2005 a srovnává ji s velikostí hrubé přidané hodnoty za ČR také v letech 2010 a 2005.

Dle Regionálních účtů 2010 (zpracovaných ČSÚ), se Moravskoslezský kraj v tomto roce, s velikostí regionální hrubé přidané hodnoty 333 597 mil. Kč, řadí na 4. místo (za hlavním městem Prahou, Středočeským a Jihomoravským krajem).

Graf 3: Odvětvová struktura HPH v ČR a Moravskoslezském kraji

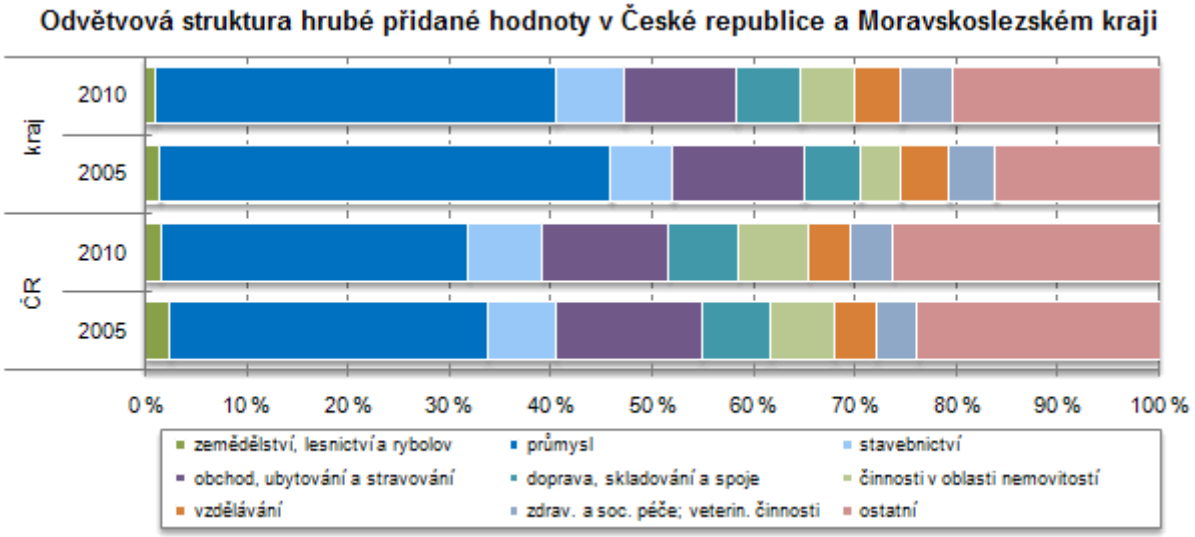

Zdroj: www.czso.cz – Regionální účty 2010 – hrubá přidaná hodnota

[2] Viz Příloha

8 Analýza faktorů ovlivňujících tvorbu přidané hodnoty v podniku resp. regionu

Přidanou hodnotu v podniku i v regionu ovlivňuje řada faktorů[3]. V podniku jsou to zejména výkony a výkonová spotřeba. Výkony zahrnují tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, změnu stavu zásob vlastní činnosti a aktivaci. Výkonová spotřeba je tvořena spotřebou materiálu a energie a službami.

Mezi regionální faktory se řadí přírodní zdroje, demografické podmínky, dostupnost pracovní síly, existence moderní dopravní infrastruktury, počet podniků atd.

Analýza faktorů ovlivňujících tvorbu přidané hodnoty v podniku

Tabulka 14: Vertikální analýza položek tvořících přidanou hodnotu v podniku

Text	Skutečnost v účetním období				
	2007	2008	2009	2010	2011
Tržby za prodej zboží	0,64%	1,67%	1,86%	1,99%	1,55%
Náklady vynaložené na prodané zboží	0,45%	0,85%	0,86%	0,93%	0,54%
Obchodní marže	0,19%	0,82%	0,99%	1,06%	1,01%
Výkony	104,15%	101,39%	95,87%	94,80%	107,30%
1. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	99,36%	98,33%	98,14%	98,01%	98,45%
2. Změna stavu zásob vlastní činnosti	3,91%	2,56%	-3,17%	-4,37%	7,61%
3. Aktivace	0,88%	0,49%	0,90%	1,16%	1,24%
Výkonová spotřeba	62,00%	59,20%	49,37%	51,30%	63,00%
1. Spotřeba materiálu a energie	52,42%	48,79%	40,27%	41,59%	53,89%
2. Služby	9,58%	10,41%	9,10%	9,71%	9,11%
Přidaná hodnota	42,34%	43,00%	47,49%	44,56%	45,31%

Zdroj: Vlastní výpočty

Tabulka informuje o tom, kolika procenty se podílejí jednotlivé položky na tržbách za prodej zboží a vlastních výrobků a služeb. Právě tržby jsou nejvýznamnějším faktorem ovlivňujícím velikost účetní přidané hodnoty v podniku. Tržby jsou rozhodujícím finančním zdrojem a tvoří hlavní část výnosů podniku.

[3] Faktory popsány v kapitole 4 Faktory ovlivňující přidanou hodnotu v podniku resp. regionu

Obchodní marže

Obchodní marže se v průběhu hodnoceného období postupně zvyšovala. K nepatrnému poklesu došlo v roce 2011, kdy se její hodnota oproti předešlému roku snížila o 0,05 %. V průměru se obchodní marže v letech 2007 – 2011 pohybovala kolem 0,81 %. K tvorbě přidané hodnoty nejvíce přispěla v roce 2010, kdy byla její hodnota ve vztahu k celkovým tržbám ve výši 1,06 %.

Výkony

Jak již bylo v úvodu uvedeno, výkony se skládají z tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, změny stavu zásob vlastní činnosti a z aktivace.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb v průběhu období postupně klesaly, ale nijak výrazně. Jejich výše se v průměru pohybovala kolem 98,46 %. K tvorbě přidané hodnoty nejvíce přispěly v roce 2007, kdy byla jejich hodnota ve vztahu k celkovým tržbám ve výši 99,36 %. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb tvoří nejdůležitější část účetní přidané hodnoty.

Změna stavu zásob vlastní činnosti se během hodnoceného období snižovala. V letech 2009 a 2010 byla tato položka záporná, tzn., že převážily úbytky zásob nad přírůstky zásob. Nejvyšší hodnoty dosáhl tento účet v roce 2011, kdy jeho výše přispěla k tvorbě přidané hodnoty 7,61 %.

Aktivace, vyjma roku 2008, měla stoupající charakter. Její průměr se pohyboval kolem 0,94 % a k tvorbě přidané hodnoty nejvíce přispěla v roce 2011, kdy byla její hodnota ve vztahu k celkovým tržbám ve výši 1,24 %.

Výkonová spotřeba

Výkonová spotřeba také významným způsobem ovlivňuje výši přidané hodnoty v podniku. V hodnoceném období 2007 – 2011 má kolísavou tendenci. Její hodnota se do roku 2009 snižuje a poté opět zvyšuje. Průměrně se pohybuje kolem 56,97 %.

Největší podíl na výkonové spotřebě má položka spotřeba materiálu a energie. V roce 2009 dosahuje tento účet nejnižší hodnoty (40,27 %) a významným způsobem tak

přispívá k tvorbě přidané hodnoty v podniku. Naopak nejvyšší hodnoty účet dosahuje v roce 2011, kdy je ve výši 53,89 %. Výši přidané hodnoty ale tento účet nijak výrazně neovlivnil, naopak se účetní přidaná hodnota oproti roku 2010, zvýšila.

Nakoupené služby vykazují také kolísavou tendenci. Výrazným způsobem ale nikterak neovlivňují výši přidané hodnoty, neboť se neustále pohybují kolem hodnoty 9,58 %.

Graf 4: Struktura přidané hodnoty v podniku

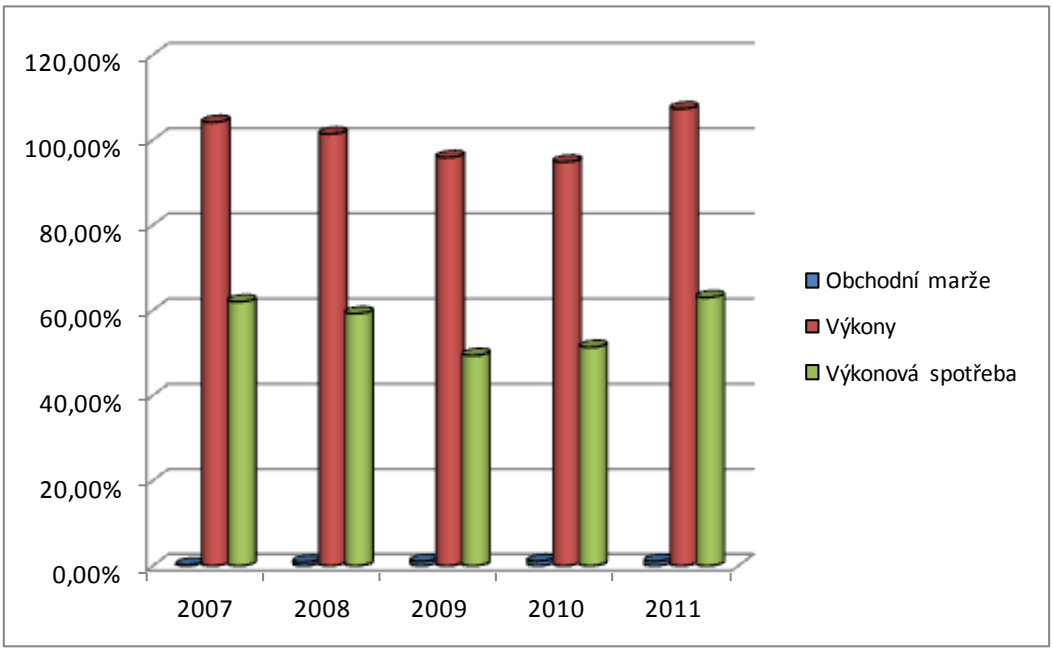

Zdroj: Vlastní tvorba

Shrnutí

Cílem podniku je dosahovat co nejvyšších výkonů a zároveň snižovat výkonovou spotřebu. Jedině tak může tvořit kladnou účetní přidanou hodnotu. Firma TONAK a.s. tvoří kladnou účetní přidanou hodnotu za celé sledované období.

Analýza faktorů ovlivňujících tvorbu přidané hodnoty v regionu

Mezi faktory ovlivňující přidanou hodnotu v regionu patří především počet podniků sídlících v daném regionu. V Moravskoslezském kraji existuje celkem 3 010 ekonomických subjektů zabývajících se výrobou oděvů a z toho 390 se jich nachází v okresu Nový Jičín (viz tabulka č. 15).

Tabulka 15: Ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE v Moravskoslezském kraji a jeho okresech k 30. 9. 2011

	Kraj celkem	v tom okresy					
		Bruntál	Frýdek-Místek	Karviná	Nový Jičín	Opava	Ostrava - město
Kraj celkem	**248 182**	**19 392**	**41 428**	**42 513**	**30 301**	**37 247**	**77 301**
v tom:							
Průmysl celkem (B až E)	**31 581**	**2 623**	**5 605**	**4 738**	**4 654**	**5 555**	**8 406**
C Zpracovatelský průmysl	**30 027**	**2 485**	**5 390**	**4 465**	**4 464**	**5 337**	**7 886**
10 Výroba potravinářských výrobků	1 669	92	257	351	244	353	372
11 Výroba nápojů	147	16	34	18	19	30	30
12 Výroba tabákových výrobků	1	-	-	1	-	-	-
13 Výroba textilií	674	53	56	126	128	204	107
14 Výroba oděvů	3 010	233	605	478	390	425	879
15 Výroba usní a souvisejících výrobků	114	8	17	15	15	26	33

Zdroj: www.czso.cz - ekonomické subjekty dle převažující činnosti

K tomu, aby se podniky rozhodly pro usídlení v daném městě (resp. regionu), závisí na mnoha faktorech. Než podnik učiní toto lokalizační rozhodnutí, měl by provést analýzu makro a mikro okolí firmy, jejich vliv na vývoj firmy a možná nebezpečí nebo výhody. Podniky by měly při volbě svého stanoviště zhodnotit faktory infrastruktury, lidských zdrojů a produktivního prostředí v daném městě (resp. regionu).

Společnost TONAK a.s. má sídlo v Novém Jičíně. Řadí se tedy mezi již zmíněných 390 subjektů, které se zabývají výrobou oděvů. Jak ale znázorňuje tabulka č. 16, dle kategorie počtu zaměstnanců, se společnost řadí mezi 9 ekonomických subjektů v okresu Nový Jičín s počtem zaměstnanců v rozmezí 500-999 zaměstnanců. Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách totiž v roce 2011 u společnosti TONAK a.s. činil 682 osob.

Tabulka 16: Ekonomické subjekty podle kategorie počtu zaměstnanců v Moravskoslezském kraji a jeho okresech k 30. 9. 2011

	Kraj celkem	v tom okresy					
		Bruntál	Frýdek-Místek	Karviná	Nový Jičín	Opava	Ostrava - město
Kraj celkem	**248 182**	**19 392**	**41 428**	**42 513**	**30 301**	**37 247**	**77 301**
v tom:							
neuvedeno	145 187	10 972	23 410	26 521	17 810	21 269	45 205
bez zaměstnanců	72 987	6 164	12 623	11 181	9 235	11 881	21 903
1–5	21 480	1 583	3 896	3 605	2 287	2 860	7 249
6–9	2 900	223	511	414	327	395	1 030
10–19	2 566	201	456	342	287	397	883
20–24	586	55	101	89	74	85	182
25–49	1 216	102	208	164	143	201	398
50–99	665	55	115	99	73	91	232
100–199	308	20	55	58	31	40	104
200–249	55	5	12	10	8	4	16
250–499	116	3	28	16	13	11	45
500–999	71	7	8	9	9	9	29
1 000–1 499	19	2	3	3	2	2	7

Zdroj: www.czso.cz - ekonomické subjekty dle kategorie počtu zaměstnanců

V případě, že se subjekty rozhodnou pro umístění v daném regionu, je to pro město (resp. region či kraj) výhodné, neboť kraj získává z těchto subjektů daňové příjmy, snižuje se nezaměstnanost v daném regionu a region se snaží podporovat, aby zde podniky působily z výše zmíněných důvodů. Ekonomické subjekty, které jsou právnickými osobami, musí odvádět daň z příjmů právnických osob atd. a část těchto daní se navrací městu (resp. kraji) zpět na základě celostátního hrubého výnosu sdílených daní.

Tím, že subjekty vyvíjejí svoji ekonomickou činnost v daném regionu, přispívají k tvorbě přidané hodnoty za region. Čím více podniků v regionu působí, tím více přidané hodnoty se vyprodukuje. Tabulka č. 17 zobrazuje základní ukazatele v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci.

Tabulka 17: Základní ukazatele v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci podle krajů v roce 2011 (subjekty se sídlem na území kraje, předběžné výsledky)

	Průměrný počet podniků ve sledovaném	Prům. evid. počet zaměstnanců		Průměrná měsíční mzda		Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy	
		skutečnost (fyzické	index 2011/2010	skutečnost (Kč)	index 2011/2010	skutečnost (mil. Kč)	index 2011/2010
Česká republika	**2 310**	**774 833**	**103,4**	**26 276**	**103,2**	**2 874 322**	**108,5**
v tom:							
Hl.m.Praha	222	79 561	107,7	33 689	100,4	322 741	102,6
Středočeský	206	86 541	95,2	30 295	106,2	493 264	102,1
Jihočeský	152	43 731	105,4	23 788	103,7	112 321	112,8
Plzeňský	159	53 143	105,3	25 804	102,0	173 785	102,3
Karlovarský	77	20 277	98,0	23 026	102,7	35 017	101,6
Ústecký	169	52 951	100,9	25 938	101,7	317 763	110,9
Liberecký	105	40 602	101,3	26 277	103,6	117 664	106,6
Královéhradecký	131	40 358	108,9	23 156	104,8	112 046	134,7
Pardubický	137	43 322	103,8	23 359	103,5	202 278	104,1
Vysočina	140	47 091	106,9	24 144	101,7	110 666	110,1
Jihomoravský	253	69 665	110,2	24 014	102,4	189 284	115,3
Olomoucký	157	41 076	101,2	23 402	104,8	97 321	113,3
Zlínský	174	46 327	104,4	23 744	104,9	143 427	108,0
Moravskoslezský	231	110 189	101,5	26 505	104,2	446 745	114,6

Zdroj: www.czso.cz – základní ukazatele v průmyslových podnicích

Moravskoslezský kraj má své silné i slabé stránky. Mezi silné stránky patří zejména rozmanitost průmyslových odvětví; hospodářsky nejvýznamnější oblast v České republice; řada perspektivních firem, které vytvářejí v porovnání s jinými kraji, velký základní ekonomický rozvojový potenciál; velké množství zavedených obchodních značek a relativně vysoká exportovatelnost hutních a některých strojírenských výrobků; fungující a nově připravované další průmyslové zóny a vzrůstající rozvoj podnikatelských aktivit firem, které působí v těchto zónách; existence mnoha vhodných objektů a pozemků pro nové investiční záměry; kvalifikovaná, popřípadě v řadě oborů dobře rekvalifikovatelná pracovní síla, které je možno využít při rozvoji nových ekonomických aktivit; zlepšující se životní prostředí; příznivá geografická poloha z hlediska dopravních tras – Moravskoslezský kraj leží na dopravní křižovatce Česko, Polsko, Slovensko a Rakousko s dobrou pozicí do východních zemí a má relativně hustou železniční a autobusovou síť; v blízkosti centra kraje se nachází letiště pro mezinárodní provoz; rostoucí nabídka vzdělávacích organizací, které umožňují občanům rozšířit si a doplnit si potřebné vzdělání; významný potenciál technické

odbornosti a další (Integrovaný portál MPSV – Analýza stavu a vývoje trhu práce v Moravskoslezském kraji, 2012).

Mezi slabé stránky regionu patří nepříznivá struktura ekonomiky, která je dána historickým vývojem – silné soustředění průmyslové činnosti na těžbu uhlí, hutnictví a těžké strojírenství; vysoká koncentrace podniků metalurgického, strojírenského a těžebního průmyslu procházejících v posledních letech velkou restrukturalizací; pomalé tempo zvyšování technologické úrovně výrob, které způsobují nízkou produktivitu práce, velkou energetickou náročnost a vysoké režijní náklady; morální fyzická zastaralost podstatné části dopravní infrastruktury; růst počtu sociálně nepřizpůsobených občanů; velký problém získat vysokoškolsky vzdělané odborníky z jiných částí ČR; dlouhodobá tendence kvalifikovaných osob opouštět kraj (zejm. mladých lidí); dlouhodobý nesoulad mezi stranou nabídky a poptávky na trhu práce – jde zejména o nedostatek pracovníků v řemeslných a technických profesích (Integrovaný portál MPSV – Analýza stavu a vývoje trhu práce v Moravskoslezském kraji, 2012).

9 Posouzení přínosu přidané hodnoty podniku k tvorbě přidané hodnoty za region včetně identifikace možných nedostatků

Přidanou hodnotu v podniku i v regionu ovlivňuje množství faktorů. Jak bylo uvedeno již dříve, v podniku jsou to hlavně výkony a výkonová spotřeba. Výkony zahrnující tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (všechny vyfakturované výrobky a služby odběratelům), změnu stavu zásob vlastní činnosti a aktivaci. Výkonová spotřeba je tvořena spotřebou materiálu a energie a službami.

Velikost přidané hodnoty může podnik ovlivnit a to tak, že usiluje o její zvýšení. Účetní přidanou hodnotu lze zvýšit:

1) růstem výkonů a tržeb za prodané zboží

Růst výkonů lze dosáhnout zvýšením vyfakturované částky u tržeb z prodeje vlastních výrobků a služeb, změnou stavu zásob vlastní činností a aktivací. Prostřednictvím změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace se do výkonů zahrnuje ta část výroby nebo zásob, která je plně nebo částečně vytvořena vlastní činností. Příkladem může být pořizování zásob za použití vnitropodnikové dopravy vlastním podnikovým vozidlem. Jde o činnost, která zvyšuje hodnotu zásob a ta se do výkonů přenáší pomocí aktivace.

Na účtu změna stavu zásob vlastní činnosti jsou vykazovány přírůstky nebo úbytky zásob nedokončené výroby, polotovarů a výrobků. V případě přírůstků zásob (kladná hodnota) firma vyrábí výrobky na sklad, ale nedochází k fakturaci. Dochází tak ke zvýšení výkonů. V případě úbytků zásob (záporná hodnota) firma prodává výrobky, které byly vyrobeny v minulém období a uskladněny. Dochází k fakturaci a ke zvýšení tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb a tudíž i ke zvýšení výkonů. Ale na druhé straně se zároveň výkony sníží, neboť dojde k úbytku zásob vytvořených vlastní činností (úbytek v účtové skupině 61).

2) snížením výkonové spotřeby

Snížení výkonové spotřeby dosáhneme například vyhledáním dodavatele, který bude poskytovat nižší ceny vstupů, obnovou zastaralých zařízení novějšími a méně

energeticky náročnějšími. V případě nakupovaných služeb například snížením cen služeb, které jsou poskytované dodavatelskými firmami atd. Přidanou hodnotu lze také zvýšit snížením nákladů vynaložených na prodané zboží.

Z takto vytvořené přidané hodnoty by měl podnik uhradit zejména osobní náklady, daň z příjmu, nákladové úroky a odpisy dlouhodobého majetku. Část z takto vytvořené přidané hodnoty tedy plyne do rukou zaměstnanců (plat), část do státního rozpočtu ve formě daní všeho druhu, část poskytovatelům úvěrů (nákladové úroky) atd. Společnost jako právnická osoba musí odvádět daň z příjmů právnických osob, která se společně s ostatními daněmi navrací městu (resp. kraji) zpět v určité procentní výši. Jak již bylo zmíněno, společnost TONAK a.s. má sídlo v Novém Jičíně. Přispívá tak k tvorbě přidané hodnoty za Moravskoslezský kraj. Naproti tomu, tato společnost provozuje výrobu také v závodě ve Strakonicích, který se tak řadí pod Jihočeský kraj. Možný nedostatek by mohl být spatřován v tom, že veškerá, v tomto závodě vytvořená, přidaná hodnota neplyne do kraje Jihočeského, nýbrž Moravskoslezského.

V případě, že by se přidaná hodnota rozdělovala mezi kraj Jihočeský a Moravskoslezský, rozdělila by se na základě mzdových prostředků vyplacených v jednotlivých krajích. Mzdové náklady společnosti TONAK a.s. byly v roce 2011 ve výši 115 676 tis. Kč. Na základě poskytnutých informací činil procentní podíl závodu Strakonice na mzdových nákladech 45,95 % a procentní podíl závodu Nový Jičín dosahoval zbylých 54,05 %. Absolutní hodnoty mzdových nákladů jednotlivých závodů jsou uvedeny v tabulce č. 18.

Tabulka 18: Mzdové náklady v jednotlivých závodech (v Kč)

Mzdové náklady celkem	Závod Strakonice	Závod Nový Jičín
115 676 000	53 153 122	62 522 878
100%	45,95%	54,05%

Zdroj: Vlastní výpočet

Tato procenta jsou zároveň vahami, neboť platí, že:s

$$\text{váha} = \frac{\text{mzdové náklady ve Strakonicích}}{\text{celkové mzdové náklady}} = \frac{53\,153\,122}{115\,676\,000} = 0{,}4595$$

$$váha = \frac{mzdové\ náklady\ v\ Novém\ Jičíně}{celkové\ mzdové\ náklady} = \frac{62\,522\,878}{115\,676\,000} = 0{,}5405$$

Tyto váhy se následně vynásobí vyprodukovanou přidanou hodnotou a zjistíme, kolik přidané hodnoty „uniká“ z Jihočeského kraje do kraje Moravskoslezského. Přidaná hodnota v roce 2011 byla ve výši 199 696 000 Kč. Rozdělení přidané hodnoty mezi závody na základě vah je uvedeno v tabulce č. 19.

Tabulka 19: Rozdělení přidané hodnoty v jednotlivých závodech na základě vah

Přidaná hodnota celkem	Závod Strakonice	Závod Nový Jičín
199 696 000	91 760 312	107 935 688
1	0,4595	0,5405

Zdroj: Vlastní výpočet

Lze tedy říci, že téměř polovina přidané hodnoty rozpočtená na základě mzdových prostředků vyplacených v jednotlivých krajích, plyne z Jihočeského kraje za závod ve Strakonicích do kraje Moravskoslezského, a přispívá tak k tvorbě hrubé přidané hodnoty a regionálního hrubého domácího produktu v tomto kraji. Tato situace je pro lepší přehlednost zobrazena v grafu č. 5.

Jediná výhoda pro Jihočeský kraj je spatřována v tom, že zaměstnávání lidí v tomto závodě, přispívá ke snižování nezaměstnanosti na Strakonicku.

Graf 5: Rozdělení přidané hodnoty v závodech na základě vah

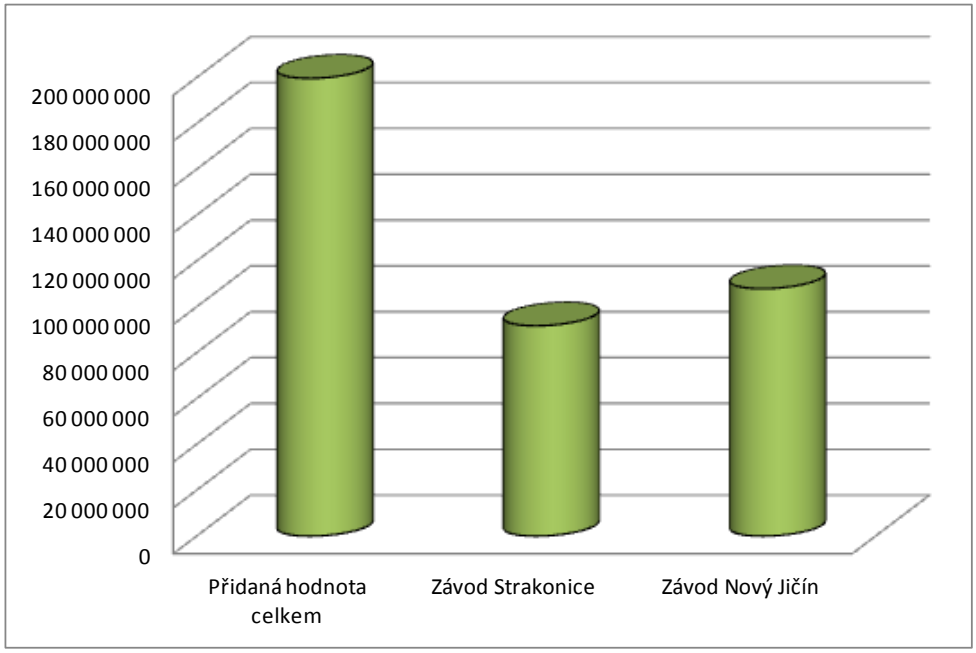

Zdroj: Vlastní tvorba

Přidaná hodnota za podnik jako celek může být určitým způsobem zkreslena. Může se stát, že ve výkazech, které musí společnost vyplňovat a v daných termínech odesílat Českému statistickému úřadu, nevykáže přesné hodnoty daných položek, ale vyčíslí je v menší či větší hodnotě (může dojít k chybě, přepsání, nezkontrolování další osobou atd.). Příčinou zkreslení hrubé přidané hodnoty za region může být to, že ne všechny jednotky musí podléhat statistickému zjišťování.

10 Závěr

Tato diplomová práce se zabývala podnikovým pojetím přidané hodnoty a jejím měřením a zároveň s pojetím přidané hodnoty na úrovni regionů. Byly zde analyzovány faktory, které ovlivňují přidanou hodnotu v podniku i v regionu a na podkladě údajů konkrétního podniku se sídlem v Moravskoslezském kraji popsán vývoj a determinující faktory této přidané hodnoty.

Účetní přidaná hodnota je ukazatel, který je zjišťován z Výkazu zisku a ztráty, a vyjadřuje, kolik podnik „přidal“ k nakoupeným vstupům (materiálům, zbožím a službám,…). Ekonomické subjekty vytvářející přidanou hodnotu přispívají k tvorbě přidané hodnoty za národní hospodářství a tudíž i k tvorbě přidané hodnoty regionu, ve kterém sídlí. Takto vytvořená hrubá přidaná hodnota je důležitým ukazatelem, který slouží k výpočtu hrubého domácího produktu výrobní metodou.

Ve sledovaném období 2007-2011 společnost TONAK a.s. dosahovala kladné účetní přidané hodnoty. Tato přidaná hodnota měla proměnlivý, kolísavý charakter a její přírůstek nebyl konstantní. Tím je vyvrácena hypotéza první, že „přírůstek přidané hodnoty v podniku v letech 2007-2011 je konstantní“. Každá firma má za cíl dosahovat kladné účetní přidané hodnoty. Ta musí být alespoň v takové výši, aby z ní byly uhrazeny osobní náklady, odpisy, daně, úroky apod. a je důležitým ukazatelem pro hodnocení efektivnosti managementu.

Důležité je také sledovat účetní přidanou hodnotu na zaměstnance neboli produktivitu práce z přidané hodnoty. Takto vypočtené hodnoty nám udávají, jak velkou přidanou hodnotu v penězích vyrobil ve sledovaném období jeden zaměstnanec firmy. V případě společnosti TONAK a.s. byla ve sledovaném období účetní přidaná hodnota na zaměstnance kladná a v zásadě měla rostoucí tendenci (vyjma roku 2010, kdy hodnota mírně poklesla).

Ekonomické subjekty, které podnikají v určitém regionu, přispívají k tvorbě hrubé přidané hodnoty za celé národní hospodářství a tím i za region. Společnost TONAK a.s. přispívá k tvorbě hrubé přidané hodnoty do Moravskoslezského kraje, neboť zde sídlí a zvyšuje tuto přidanou hodnotu v odvětví průmyslu. Odvětví průmyslu se na tvorbě

hrubé přidané hodnoty za region podílí v průměru 41,3 %. Tato přidaná hodnota měla také proměnlivý, kolísavý charakter a v letech 2007 – 2010 neměla rostoucí tendenci. Zatímco v roce 2007 se odvětví průmyslu podílelo na tvorbě hrubé přidané hodnoty 43,6 %, v roce 2009 to bylo 38,8 %. Tímto je tedy vyvrácena hypotéza druhá, že „hrubá přidaná hodnota průmyslu ve vybraném regionu má rostoucí tendenci. Moravskoslezský kraj je rozmanitý region a patří mezi nejdůležitější průmyslové regiony střední Evropy.

11 Summary

Přidaná hodnota je považována za zásadní ukazatel veškeré hospodářské činnosti. Účetní přidaná hodnota je ukazatel, který je zjišťován z Výkazu zisku a ztráty, a vyjadřuje, kolik podnik „přidal“ k nakoupeným vstupům (materiálům, zbožím a službám,…). Je dána součtem obchodní marže a výkonů a tento součet je dále snížen o výkonovou spotřebu. Ekonomické subjekty vytvářející přidanou hodnotu přispívají k tvorbě přidané hodnoty za národní hospodářství, a tudíž i k tvorbě přidané hodnoty regionu, ve kterém sídlí. Takto vytvořená hrubá přidaná hodnota je důležitým ukazatelem, který slouží k výpočtu hrubého domácího produktu výrobní metodou.

Klíčová slova

Přidaná hodnota, produkce, územní jednotky, region, hrubý domácí produkt

Value added is considered a crucial indicator of all economic activity. The accounting value added is a indicator that is ascertained from the Profit and Loss statement, and expresses how much business "added" to the purchased inputs (materials, goods and services ...). It is the sum of the margin and outputs, and this sum is reduced by the inputs. Companies produce added value which contributes to create value for the national economy, and thus they create value added for the region they are located in. Such generated gross value added is an important indicator used to calculate gross domestic product by production method.

Keywords

Value added, production, territorial units, region, gross domestic product

Seznam použité literatury

DUCHOŇ, Bedřich. *Inženýrská ekonomika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2007, 288 s. ISBN 978-80-7179-763-0. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=8UB2ez1Q4foC&pg=PA93&dq=tr%C5%BEby&hl=cs#v=onepage&q=tr%C5%BEby&f=false

FOTR, Jiří a Ivan SOUČEK. *Podnikatelský záměr a investiční rozhodování*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005, 356 s. ISBN 80-247-0939-2. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=LGus2lKHZqEC&pg=PT1&dq=fotr+sou%C4%8Dek+–+podnikatelsk%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br+a+investi%C4%8Dn%C3%AD+rozhodov%C3%A1n%C3%AD+ISBN&hl=cs#v=onepage&q&f=false

HRONOVÁ, Stanislava a Richard HINDLS. *Národní účetnictví*: *koncept a analýzy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2000, 258 s. ISBN 80-717-9235-7.

CHLAD, Miloslav - a. Regional aspects of macroeconomic indicators - influencing factors (Part 1). *Statistika*: *Journal for Economy and Statistics*. 2008, č. 5, s. 393-413. Dostupné z: http://panda.hyperlink.cz/cestapdf/pdf08c5/chlad.pdf

CHLAD, Miloslav - b. Regional aspects of macroeconomics indicators - regional accounts aggregates (Part 2). *Statistika*: *Journal for Economy and Statistics*. 2008, č. 6, s. 483-502. Dostupné z: http://panda.hyperlink.cz/cestapdf/pdf08c6/chlad.pdf

JEŽEK, Jiří. *Prostorová a regionální ekonomika*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství ZČU, 1998, 234 s. ISBN 80-708-2483-2.

JÍLEK, Jaroslav. *Nástin sociálněhospodářské statistiky*. 2. přeprac. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2005, 265 s. ISBN 80-245-0840-0.

KAHOUN, Jaroslav. Metoda výpočtu regionálního HDP v České republice. *Statistika*. 2009, č. 6, s. 13. Dostupné z: http://panda.hyperlink.cz/cestapdf/pdf09c6/kahoun.pdf

KISLINGEROVÁ, Eva. *Manažerské finance*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, 714 s. ISBN 80-717-9802-9.

KNÁPKOVÁ, Adriana a Drahomíra PAVELKOVÁ. *Finanční analýza*: *komplexní průvodce s příklady*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 205 s. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-3349-4. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=7FB5a-M3DhIC&pg=PA45&lpg=PA45&dq=v%C3%BDkony+v%C3%BDkonov%C3%A1+spot%C5%99eba&source=bl&ots=E058I_df6e&sig=fmijT1LoRAZxZfbUNwj8Xe7QW9c&hl=cs#v=onepage&q=v%C3%BDkony%20v%C3%BDkonov%C3%A1%20spot%C5%99eba&f=false

KOVANICOVÁ, Dana. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. VIII. aktualizované vydání. Praha: POLYGON, 1998. 318 s. ISBN 80-85967-68-5.

Measuring productivity: *measurement of aggregate and industry-level productivity growth ; OECD manual* [online]. Paris: OECD, 2001 [cit. 2012-04-09]. ISBN 92-641-8737-5. Dostupné z: http://www.oecd.org/dataoecd/59/29/2352458.pdf

NEUMAIEROVÁ, Inka a Ivan NEUMAIER. *Výkonnost a tržní hodnota firmy*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2002, 215 s. ISBN 80-247-0125-1.

ODEHNAL, Jakub a Jaroslav MICHÁLEK. Empirická analýza regionálního podnikatelského prostředí vybraných zemí EU. *Politická ekonomie*. 2011, č. 2, s. 242-249.

PEKOVOVÁ, Irena. Klasifikace NUTS. *Centrum pro regionální rozvoj České republiky* [online]. c2009 - 2010, 28. 3. 2011 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://ap3.crr.cz/cs/regiony/regionalni-cleneni/nuts-a-kraje-cr/

ŠTOHL, Pavel Ing. *Učebnice účetnictví*. Šesté upravené vydání. Znojmo: Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s., 2004. 189 s.

TALLOVÁ, Věra. Produktivita práce a přidaná hodnota. *T-i.cz*: *svět personalistů* [online]. 27. 11. 2008 [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://www.t-i.cz/svet_personalistu/index.php?page=article&detail=19

VITURKA, Milan. Konkurenceschopnost regionů a možnosti jejího hodnocení. *Politická ekonomie*. 2007, č. 5, s. 637-657.

VLTAVSKÁ, Kristýna a Jaroslav SIXTA. The Possibilities to Estimate Labour Productivity and Total Factor Productivity for Czech Regions. *Statistika*: *Economy and Statistics Journal* [online]. 2011, roč. 2011, č. 4, s. 35-44 [cit. 2012-04-08]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/engt/7600291C23/$File/180211q435-44.pdf

Elektronické zdroje

Administrativní členění České republiky. *Centrum pro regionální rozvoj České republiky* [online]. 2011 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/Admin_RIS_A3.jpg

Analýza stavu a vývoje trhu práce v Moravskoslezském kraji v roce 2011 a předpokládaný vývoj v roce 2012. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2012 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/msk/analyzy/otkraj1211.pdf

Databáze Ročních národních účtů: Sektorové účty – účet výroby. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.sek

Databáze Ročních národních účtů: HDP výrobní metoda. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_prod

Databáze Ročních národních účtů: HDP Důchodová metoda. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_duchodm

Databáze Ročních národních účtů: HDP Výdajová metoda. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_vydaj

Databáze regionálních účtů: Základní makroekonomické ukazatele regionálních účtů. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.volba?titul=Základní%20makroekonomické%20ukazatele%20regionálních%20účtů&mypriznak=RB&typ=2&proc=rocenka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4

Charakteristika Moravskoslezského kraje. *Český statistický úřad*: *Krajská správa ČSÚ v Ostravě* [online]. 2011, 29. 12. 2011 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_moravskoslezskeho_kraje

Charakteristika okresu Nový Jičín. *Český statistický úřad*: *Krajská správa ČSÚ v Ostravě* [online]. 2011 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_novy_jicin

Okresy. *Český statistický úřad*: *Krajská správa ČSÚ v Ostravě* [online]. 2011 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/okresy

Profil společnosti. *TONAK* [online]. c2007 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://www.tonak.cz/index.php?typ=TSA&showid=7

Registr ekonomických subjektů - informace o subjektu. *Český statistický úřad* [online]. 31. 1. 2012 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://registry.czso.cz/irsw/detail.jsp?prajed_id=822

Regionální účty 2010: Hrubá přidaná hodnota. *Český statistický úřad*: *Krajská správa ČSÚ v Ostravě* [online]. 2010 [cit. 2012-03-02]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/regionalni_ucty_2010

Regionální účty 2010: Makroekonomické ukazatele v Moravskoslezském kraji. *Český statistický úřad*: *Krajská správa ČSÚ v Ostravě* [online]. 2010 [cit. 2012-03-02]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/regionalni_ucty_2010

Sociální a ekonomický vývoj Moravskoslezského kraje: Ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE v Moravskoslezském kraji a jeho okresech k 30. 9. 2011. *Český statistický úřad*: *Krajská správa ČSÚ v Ostravě* [online]. 2011 [cit. 2012-

04-08]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/krajpubl/801302-11-q3_2011-xt

Sociální a ekonomický vývoj Moravskoslezského kraje: Ekonomické subjekty podle kategorie počtu zaměstnanců v Moravskoslezském kraji a jeho okresech k 30. 9. 2011. *Český statistický úřad*: *Krajská správa ČSÚ v Ostravě* [online]. 2011 [cit. 2012-04-08]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/krajpubl/801302-11-q3_2011-xt

Sociální a ekonomický vývoj Moravskoslezského kraje: Základní ukazatele v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci podle krajů v roce 2011. *Český statistický úřad*: *Krajská správa ČSÚ v Ostravě* [online]. 2011 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/krajpubl/801302-11-q4_2011-xt

Vzory statistických výkazů. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/vykazy/pdf1

Základní informace k účetnictví. *Www.eamos.cz* [online]. 1998 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: http://www.eamos.cz/amos/kat_spo/externi/kat_spo_2966/8/second.html

Interní materiály společnosti TONAK a.s.

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Seznam tabulek

Tabulka 1: Výkaz zisku a ztráty 8

Tabulka 2: Přehled hlavních měr produktivity 12

Tabulka 3: Struktura faktorů regionální konkurenceschopnosti dle Cambridge Econometrics 2003 25

Tabulka 4: Národní hospodářství celkem: účet výroby za rok 2010 (mil. Kč) 31

Tabulka 5: HDP výrobní metodou (běžné ceny, v mil. Kč) 32

Tabulka 6: HDP důchodovou a výdajovou metodou 32

Tabulka 7: Identifikační údaje 38

Tabulka 8: Vývoj účetní přidané hodnoty v letech 2007 – 2011 (v celých tis. Kč) 43

Tabulka 9: Procentní změny účetní přidané hodnoty 43

Tabulka 10: Účetní přidaná hodnota na zaměstnance v letech 2007 – 2011 (v tis. Kč). 46

Tabulka 11: Přidaná hodnota k/ke mzdovým nákladům (v tis. Kč) 48

Tabulka 12: Produktivita kapitálu v letech 2007-2010 (v tis. Kč)..... 48

Tabulka 13: Makroekonomické ukazatele v Moravskoslezském kraji..... 51

Tabulka 14: Vertikální analýza položek tvořících přidanou hodnotu v podniku 52

Tabulka 15: Ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE v Moravskoslezském kraji a jeho okresech k 30. 9. 2011 55

Tabulka 16: Ekonomické subjekty podle kategorie počtu zaměstnanců v Moravskoslezském kraji a jeho okresech k 30. 9. 2011 56

Tabulka 17: Základní ukazatele v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci podle krajů v roce 2011 (subjekty se sídlem na území kraje, předběžné výsledky) 57

Tabulka 18: Mzdové náklady v jednotlivých závodech (v Kč) 60

Tabulka 19: Rozdělení přidané hodnoty v jednotlivých závodech na základě vah 61

Seznam obrázků

Obrázek 1: Administrativní členění ČR 17

Obrázek 2: Okresy Moravskoslezského kraje 41

Seznam grafů

Graf 1: Dynamika účetní přidané hodnoty 46

Graf 2: Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (v tis. Kč) 47

Graf 3: Odvětvová struktura HPH v ČR a Moravskoslezském kraji 51

Graf 4: Struktura přidané hodnoty v podniku 54

Graf 5: Rozdělení přidané hodnoty v závodech na základě vah 62

Seznam příloh

Příloha 1: Výkaz zisku a ztráty 2011, 1. část 71

Příloha 2: Výkaz zisku a ztráty 2011, 2. část 72

Příloha 3: Čtvrtletní výkaz pro ekon. subjekty vybraných prod. odvětví, 1. část 73

Příloha 4: Čtvrtletní výkaz pro ekon. subjekty vybraných prod. odvětví, 2. část 74

Příloha 5: Čtvrtletní výkaz pro ekon. subjekty vybraných prod. odvětví, 3. a 4. část 75

Příloha 6: Roční výkaz ekon. subjektů vybraných prod. odvětví, 1. část 76

Příloha 7: Roční výkaz ekon. subjektů vybraných prod. odvětví, 2. část 77

Příloha 8: Roční výkaz ekon. subjektů vybraných prod. odvětví, 3. část 78

Příloha 9: Roční výkaz ekon. subjektů vybraných prod. odvětví, 4. část 79

Příloha 10: Roční výkaz ekon. subjektů vybraných prod. odvětví, 5. část 80

Příloha 11: Makroekonomické ukazatele v Moravskoslezském kraji 81

Příloha 1: Výkaz zisku a ztráty 2011, 1. část

Výsledovka
TONAK a.s.
Období 01.01.11..31.12.11
Datum začátku fisk.r 01.01.11
Účetní schéma VÝSLEDOVKA Výkaz zisků a ztrát
Zobrazení sloupce VYSLEDOVKA

Všechny částky jsou v CZK.

Řádek účetního schéma: Filtr data: 01.01.11..31.12.11

Číslo řady	Popis	Skutečnost v účetním období sledovaném (tisíce)	Skutečnost v účetním období minulém (tisíce)
01	I. Tržby za prodej zboží	6 808,8	6 808 849,55
02	A. Náklady vynaložené na prodané zboží	2 371,1	2 371 121,94
03	+ Obchodní marže (ř. 01-02)	4 437,7	4 437 727,61
04	II. Výkony (ř. 05+06+07)	472 897,2	472 897 192,57
05	II. 1. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	433 897,2	433 897 164,55
06	2. Změna stavu zásob vlastní činnosti	33 528,9	33 528 924,92
07	3. Aktivace	5 471,1	5 471 103,10
08	B. Výkonová spotřeba (ř. 09+10)	277 639,5	277 639 490,55
09	B. 1. Spotřeba materiálu a energie	237 489,1	237 489 063,48
10	B. 2. Služby	40 150,4	40 150 427,07
11	+ Přidaná hodnota (ř. 03+04-08)	199 695,4	199 695 429,63
12	C. Osobní náklady (ř. 13 až 16)	160 117,0	160 116 956,55
13	C. 1. Mzdové náklady	115 676,1	115 676 090,00
14	C. 2. Odměny členům orgánů společnosti a družstva	1 428,0	1 428 000,00
15	C. 3. Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojiště	39 077,1	39 077 126,00
16	C. 4. Sociální náklady	3 935,7	3 935 740,55
17	D. Daně a poplatky	626,7	626 724,07
18	E. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného maj	15 900,8	15 900 792,00
19	III. Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	825,1	825 068,63
191	III.1. Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	280,0	280 000,00
192	III.2. Tržby z prodeje materiálu	545,1	545 068,63
20	F. Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku	332,2	332 198,75
201	F.1 Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku		
202	F.2 Prodaný materiál	332,2	332 198,75
21	G. Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní	-1 421,0	-1 420 950,87
22	IV. Ostatní provozní výnosy	1 649,6	1 649 641,96
26	H. Ostatní provozní náklady	2 731,6	2 731 628,68
27	V. Převod provozních výnosů		
28	I. Převod provozních nákladů		
29	Provozní hospodářský výsledek (11-12-17-18+19-20+21-2	23 882,8	23 882 791,04
30	VI. Tržby z prodeje cenných papírů a podílů		
31	J. Prodané cenné papíry a podíly		
32	VII. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku (ř. 33		
33	VII.1.Výnosy z podílů v ovládaných a řízených osobách a		
34	2 Výnosy z ostatních dlouhodobých cenných papírů a		
35	3.Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetk		
36	VIII. Výnosy z krátkodobého finančního majetku		
37	M. Změna stavu rezerv a opravných položek ve finančn		
41	X. Výnosové úroky	1,8	1 751,39
42	N. Nákladové úroky	3 764,7	3 764 736,48
43	XI. Ostatní finanční výnosy	12 414,9	12 414 919,12
44	O. Ostatní finanční náklady	7 324,9	7 324 891,12

Zdroj: Interní materiály společnosti TONAK a.s.

Příloha 2: Výkaz zisku a ztráty 2011, 2. část

Výsledovka

TONAK a.s.

Období	01.01.11..31.12.11	
Datum začátku fisk.r	01.01.11	
Účetní schéma	VÝSLEDOVKA	Výkaz zisků a ztrát
Zobrazení sloupce	VYSLEDOVKA	

Všechny částky jsou v CZK.

Řádek účetního schéma: Filtr data: 01.01.11..31.12.11

Číslo řady	Popis	Skutečnost v účetním období sledovaném (tisíce)	Skutečnost v účetním období minulém (tisíce)
45	XII. Převod finančních výnosů		
46	P. Převod finančních nákladů		
47	Finanční výsledek hospod. (30-31+32+36+37-38+39-40+4	1 327,0	1 327 042,91
48	Q. Daň z příjmů za běžnou činnost (ř. 49+50)		
49	Q. 1. splatná		
50	Q. 2. odložená		
51			
52	** Výsledek hospodaření za běžnou činnost (ř. 29+47-	25 209,8	25 209 833,95
53	XVIII. Mimořádné výnosy		
54	R. Mimořádné náklady		
55	S. Daň z příjmů z mimořádné činnosti (ř 56+57)		
56	S. 1. splatná		
57	S. 2. odložená		
58	* Mimořádný výsledek hospodaření (ř. 53-54-55)		
59	W. Převod podílu na hospodářském výsledku společní		
60	***Výsledek hospodaření za účetní období (+/-) (ř	25 209,8	25 209 833,95
61	Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-) (ř. 2	25 209,8	25 209 833,95
99	Kontrolní číslo (ř. 01 až 61)	2 179 153,8	2 179 153 778,02

Zdroj: Interní materiály společnosti TONAK a.s.

Příloha 3: Čtvrtletní výkaz pro ekon. subjekty vybraných prod. odvětví, 1. část

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD

Čtvrtletní výkaz pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví

P 3-04 (d)

Registrováno
ČSÚ ČV 66/12
ze dne 22. 6.2011
IKF 501412

kalendářní čtvrtletí ☐ 2012

Výsledky podle ČÚS

Výkaz je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2012. Podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je zpravodajská jednotka povinna poskytnout všechny požadované údaje. Ochrana důvěrnosti údajů je zaručena zákonem. Děkujeme za spolupráci.

Vyplněný výkaz doručte za 1. čtvrtletí do 16.4.2012, za 2. čtvrtletí do 16.7.2012, za 3. čtvrtletí do 15.10.2012 a za 4. čtvrtletí do 15.1.2013 příslušné krajské správě ČSÚ

Formuláře výkazů, elektronický sběr dat, registry, číselníky a aktuální statistické informace na: www.vykazy.cz

IČO	CZ-NACE

Název a sídlo (adresa) zpravodajské jednotky:

Výkaz vyplnil:	Jméno a příjmení	Podpis
	Telefon	
	Fax	
	E-mail	Datum

Vyplňuje-li výkaz za zpravodajskou jednotku jiný subjekt (účetní firma ap.), uvede zde svoje kontaktní spojení.

Vyplnění záhlaví výkazu:

IČO - identifikační číslo, pokud je méně než osmimístné, doplní se zleva nuly
CZ-NACE - kód podle Klasifikace ekonomických činností za převažující činnost zpravodajské jednotky

Společné vysvětlivky:

Údaje za tokové veličiny se uvádějí pouze za sledované kalendářní čtvrtletí, nikoli v kumulaci od počátku roku, a to hodnotové ukazatele zaokrouhlené na tisíce Kč. Všechny údaje se uvádějí bez desetinných míst. V případě, že požadovaný údaj má ve sledovaném období nulovou hodnotu, uvede se v příslušném políčku nula. Pokud požadované údaje nelze zjistit v potřebném členění z evidence, uvede se kvalifikovaný odhad.

V případě, že jste ve sledovaném čtvrtletí nevyvíjeli (případně ukončili) ekonomickou činnost, informujte o tom příslušnou krajskou správu ČSÚ.

K o m e n t á ř: zpravodajská jednotka uvede vysvětlení logických nesrovnalostí nebo mimořádného vývoje ve vykazovaných datech, které vyplývají z organizačních změn nebo jiných okolností (pokud vymezený prostor nepostačuje, pokračujte na samostatném listě).

Zdroj: www.czso.cz – vzory statistických výkazů

Příloha 4: Čtvrtletní výkaz pro ekon. subjekty vybraných prod. odvětví, 2. část

A071d Vybrané ukazatele

12A071

	Čís. řád.	Za sledované kalendářní čtvrtletí
	a	2
Průměrný počet osob přidělených agenturami práce k výkonu práce pro respondenta [1]	02	

[1] Agentury práce údaj nevyplňují.

A006 Přidaná hodnota a osobní náklady (v tis. Kč)

11A006

	Vazba na Výkaz zisku a ztráty - druhové členění	Čís. řád.	Za sledované kalendářní čtvrtletí
	a	b	1
Tržby z prodeje zboží	I.	01	
Tržby z prodeje vlastních výrobků	II. 1	02	
Tržby z prodeje služeb		03	
Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	II. 2	04	
Aktivace	II. 3	05	
Náklady na prodané zboží	A.	06	
Výkonová spotřeba	B.	07	
Přidaná hodnota (ř.01+02+03+04+05-06-07)	+	08	
Osobní náklady	C.	09	
Kontrolní součet (součet všech řádků)		99	

A009c Přírůstky a úbytky dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku (v tis. Kč)

11A009

	Čís. řád.	Pořízení vč. dotací a najatého majetku na finanční leasing [1]	Tržby z prodeje (bez likvidace) [2]
		za sledované kalendářní čtvrtletí	
	a	1	2
Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek (bez emisních povolenek a preferenčních limitů)	01		

[1] Nezahrnuje se převod majetku na základě organizačních změn ani jiná bezúplatná nabytí.
[2] Uvádějí se tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku za sledované kalendářní čtvrtletí. V případě prodeje části podniku se uvede rovněž odhad mimořádného výnosu za dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek, který byl součástí kupní smlouvy.

Zdroj: www.czso.cz – vzory statistických výkazů

Příloha 5: Čtvrtletní výkaz pro ekon. subjekty vybraných prod. odvětví, 3. a 4. část

Metodické vysvětlivky

A071d

f.02: Jedná se o zaměstnance agentur práce dočasně přidělené k výkonu práce pro respondenta ve smyslu zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, a zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Nezahrnují se však zaměstnanci firem, kteří pro respondenta vykonávají pouze obslužné činnosti (týká se např. činností bezpečnostních či úklidových agentur pro průmyslový podnik). Při výpočtu průměrného počtu osob dočasně přidělených k výkonu práce se postupuje stejně jako při výpočtu průměrného evidenčního počtu zaměstnanců (viz vysvětlivka k f.01 oddílu A071a měsíčního výkazu Prům 1-12, resp. oddílu A071b měsíčního výkazu Stav 1-12).

A006

Primárním účelem oddílu je zjištění přidané hodnoty za sledované čtvrtletí. Z hlediska požadovaných položek je koncipován pro zpravodajské jednotky, které vedou Výkaz zisku a ztráty v druhovém členění. Pokud jednotky vedou Výkaz zisku a ztráty v účelovém členění, převedou pro potřeby tohoto zjišťování položky účelového členění na druhové.

f.01: Uvedou se tržby z prodeje zboží, který byl uskutečněn ve sledovaném čtvrtletí (vazba na f.06). U realitních kanceláří (CZ-NACE 68.3) mohou být zbožím také nemovitosti a pozemky, pokud jsou nakoupeny a prodány v nezměněném stavu a účetní jednotka sama je nepoužívá nebo nepronajímá.

f.02: Uvedou se tržby z prodeje vlastních výrobků.

f.03: Uvedou se tržby z prodeje poskytnutých služeb. U heren, kasin a sázkových kanceláří včetně prodeje losů do loterií a provozování výherních automatů na mince (CZ-NACE 92.00) se vedle tržeb za jiné služby zahrnou příjmy ze sázek snížené o vyplacené výhry.

f.04: Uvádí se rozdíl obratů strany Má Dáti a Dal příslušných účtů účtové skupiny 61. Ukazatel může nabývat kladných i záporných hodnot.

Zpravodajské jednotky, které v průběhu roku účtují o zásobách vlastní činnosti způsobem B, uvedou pro statistické účely změnu stavu zásob vlastní činnosti vycházející z ocenění stavů zásob vlastní činnosti ve výši odhadnutých vlastních nákladů za předchozí a sledované čtvrtletí. Požadavek je veden nutností zajistit časový soulad mezi vykázanou výkonovou spotřebou a výkony.

Poznámka: Podle novely vyhlášky, č. 500/2002 Sb., kterou se prováděli některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších předpisů, jsou podle § 9 odst. 7 vyhlášky č. 349/2007 Sb. účetní jednotky **povinné zajistit průkazné vedení evidence o zásobách tak, že budou schopny prokázat v průběhu účetního období stav zásob včetně ocenění těchto zásob podle zákona.**

V případě, že je zpravodajská jednotka obeslána rovněž výkazem P 6-04 (a), kontroluje se vazba na oddíl A007a f.07+08 tohoto výkazu, při čemž by mělo platit: Stav zásob vlastní činnosti ke konci předchozího čtvrtletí (P 6-04 (a) A007a (f.07+08)) + Změna stavu zásob vlastní činnosti za sledované čtvrtletí (P 3-04 oddíl A006 f.04) = Stav zásob vlastní činnosti ke konci sledovaného čtvrtletí (P 6-04 (a) A007a (f.07+08)). Nedodržení vazby (například v důsledku tvorby opravných položek k zásobám vlastní činnosti) je třeba zdůvodnit v komentáři k výkazu P 6-04 (a).

f.05: Uvede se hodnota aktivovaných nákladů zejména na zásoby a dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek vytvořený vlastní činností.

Upozornění: Součet hodnot uvedených na f.02, 03, 04 a 05 se rovná položce Výkony z Výkazu zisku a ztrát.

f.06: Obsahuje náklady spojené s pořízením zboží nakoupeného za účelem prodeje, které se prodalo v daném čtvrtletí, bez ohledu na to, kdy bylo pořízeno (vazba na f.01).

f.07: Zahrnuje spotřebovaný materiál, energie, neskladovatelné dodávky a služby (včetně nákladů na opravy a údržbu a nákladů na pořízení drobného nehmotného majetku). Zahrnují se ve sledovaném čtvrtletí zaplacené poplatky za operativní leasing i splátky finančního leasingu. U heren, kasin a sázkových kanceláří včetně prodeje losů do loterií a provozování výherních automatů na mince (CZ-NACE 92.00) se do výkonové spotřeby **nezahrnují** vyplacené výhry. Nezahrnují se náklady vynaložené na pořízení prodaného zboží, které se vykazují samostatně na f.06.

f.09: Zahrnují se mzdové náklady, včetně příjmu společníků a členů družstva ze závislé činnosti, odměny členům orgánů společnosti a družstva, náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění zákonné i ostatní a sociální náklady zákonné i ostatní, včetně sociálních nákladů fyzické osoby.

V případě, že po zpracování čtvrtletní závěrky dodatečně zjistíte významný rozdíl v ukazateli přidaná hodnota, zašlete prosím obratem opravu výkazu příslušné krajské správě ČSÚ.

A009c

sl.1: Pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku zahrnuje přírůstky majetku získaného v průběhu sledovaného kalendářního čtvrtletí formou koupě nebo vytvořením vlastní činností (ve vlastní režii) včetně technického zhodnocení nebo nabytím práv k výsledkům duševní tvůrčí činnosti s výjimkou emisních povolenek a preferenčních limitů. Jde o jednorázové nebo postupné pořízení bez ohledu na to, zda majetek byl či nebyl ve sledovaném kalendářním čtvrtletí uveden do užívání. Do pořízení zahrnují uživatelé (nájemci) i hodnotu majetku užívaného formou nájmu na základě smlouvy o finančním leasingu, a to ve výši jeho pořizovací ceny (nikoli splátek). Jedná se o smlouvy, jejichž datum počátku platnosti spadá do období sledovaného kalendářního čtvrtletí. Jde o majetek, který byl ve sledovaném kalendářním čtvrtletí předán nájemci do užívání (nikoli do vlastnictví). Leasingové společnosti či jiné subjekty poskytující dlouhodobý majetek na finanční leasing od celkového pořízení odečítají dlouhodobý majetek poskytovaný uživatelům podle smlouvy o finančním leasingu. Od pořízení majetku se neodečítá přijatá dotace, a proto při dotaci ve výši 100 % se hodnota tohoto majetku, o které se účtuje v podrozvahové evidenci, zahrnuje do hodnoty pořízení dlouhodobého majetku.

Do pořízení se nezahrnují zálohy na dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek ani převod majetku na základě organizačních změn a jiná bezúplatná nabytí.

Do nehmotného majetku se nezahrnují emisní povolenky a preferenční limity.

Pojem dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku je vymezen vyhláškou č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů, účetními standardy pro podnikatele, případně zákonem č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů. Údaje se čerpají z účtových skupin 04 - Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořizovaný dlouhodobý finanční majetek, 01 - Dlouhodobý nehmotný majetek, 02 - Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný a 03 - Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný. Uvede se pouze úhrn za ty položky obratu, které byly zaúčtovány ve sledovaném kalendářním čtvrtletí (nikoliv obrat od počátku roku).

sl.2: Uvádějí se tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku za sledované kalendářní čtvrtletí.

V případě prodeje části podniku se uvede rovněž odhad mimořádného výnosu za dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek, který byl součástí kupní smlouvy.

Zdroj: www.czso.cz – vzory statistických výkazů

Příloha 6: Roční výkaz ekon. subjektů vybraných prod. odvětví, 1. část

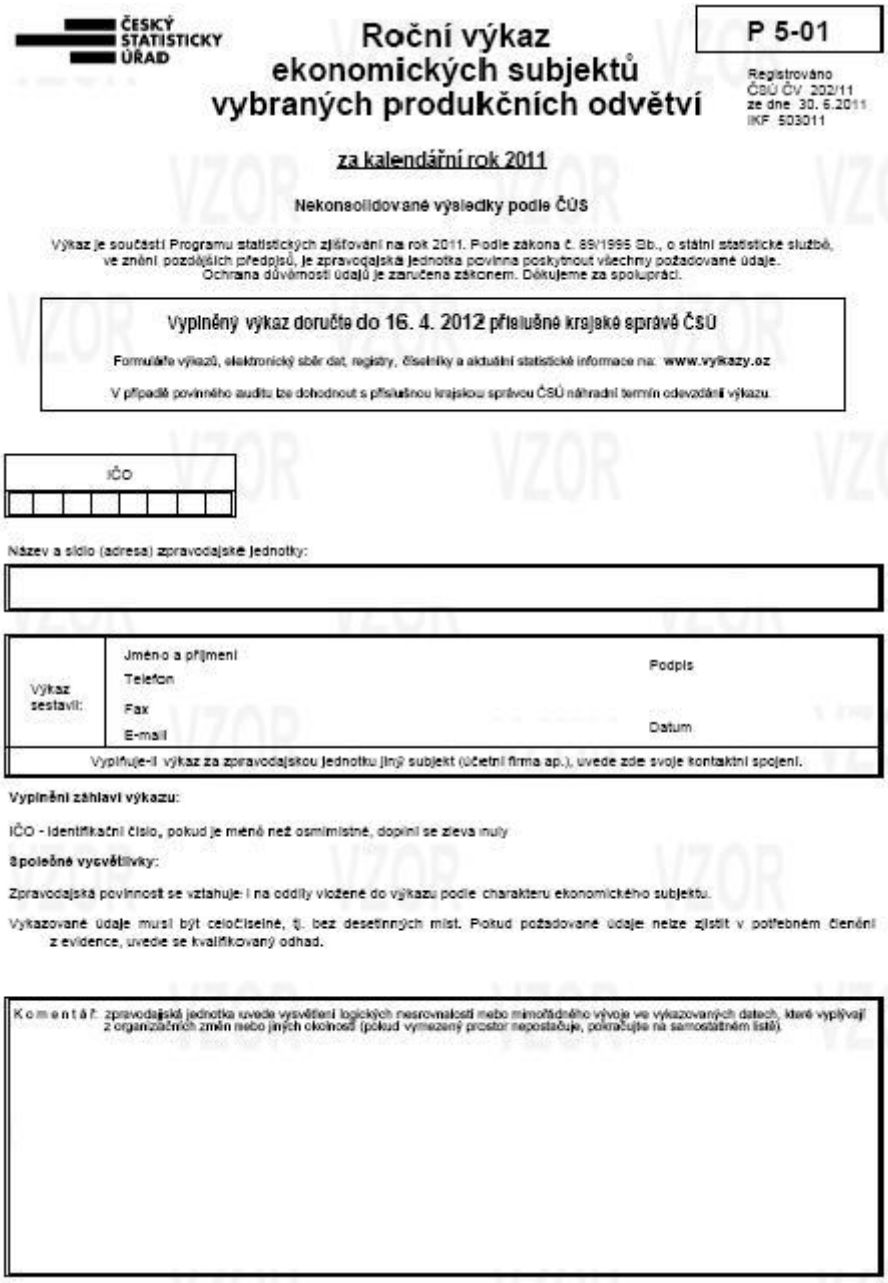

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD

Roční výkaz ekonomických subjektů vybraných produkčních odvětví

P 5-01

Registrováno ČSÚ ČV 202/11 ze dne 30. 6.2011 IKF 503011

za kalendářní rok 2011

Nekonsolidované výsledky podle ČÚS

Výkaz je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2011. Podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je zpravodajská jednotka povinna poskytnout všechny požadované údaje. Ochrana důvěrnosti údajů je zaručena zákonem. Děkujeme za spolupráci.

Vyplněný výkaz doručte do 16. 4. 2012 příslušné krajské správě ČSÚ

Formuláře výkazů, elektronický sběr dat, registry, číselníky a aktuální statistické informace na: www.vykazy.cz

V případě povinného auditu lze dohodnout s příslušnou krajskou správou ČSÚ náhradní termín odevzdání výkazu.

IČO

Název a sídlo (adresa) zpravodajské jednotky:

Výkaz sestavil:	Jméno a příjmení	Podpis
	Telefon	
	Fax	Datum
	E-mail	

Vyplňuje-li výkaz za zpravodajskou jednotku jiný subjekt (účetní firma ap.), uvede zde svoje kontaktní spojení.

Vyplnění záhlaví výkazu:

IČO - identifikační číslo, pokud je méně než osmimístné, doplní se zleva nuly

Společné vysvětlivky:

Zpravodajská povinnost se vztahuje i na oddíly vložené do výkazu podle charakteru ekonomického subjektu.

Vykazované údaje musí být celočíselné, tj. bez desetinných míst. Pokud požadované údaje nelze zjistit v potřebném členění z evidence, uvede se kvalifikovaný odhad.

Komentář: zpravodajská jednotka uvede vysvětlení logických nesrovnalostí nebo mimořádného vývoje ve vykazovaných datech, které vyplývají z organizačních změn nebo jiných okolností (pokud vymezený prostor nepostačuje, pokračujte na samostatném listě).

Zdroj: www.czso.cz – vzory statistických výkazů

Příloha 7: Roční výkaz ekon. subjektů vybraných prod. odvětví, 2. část

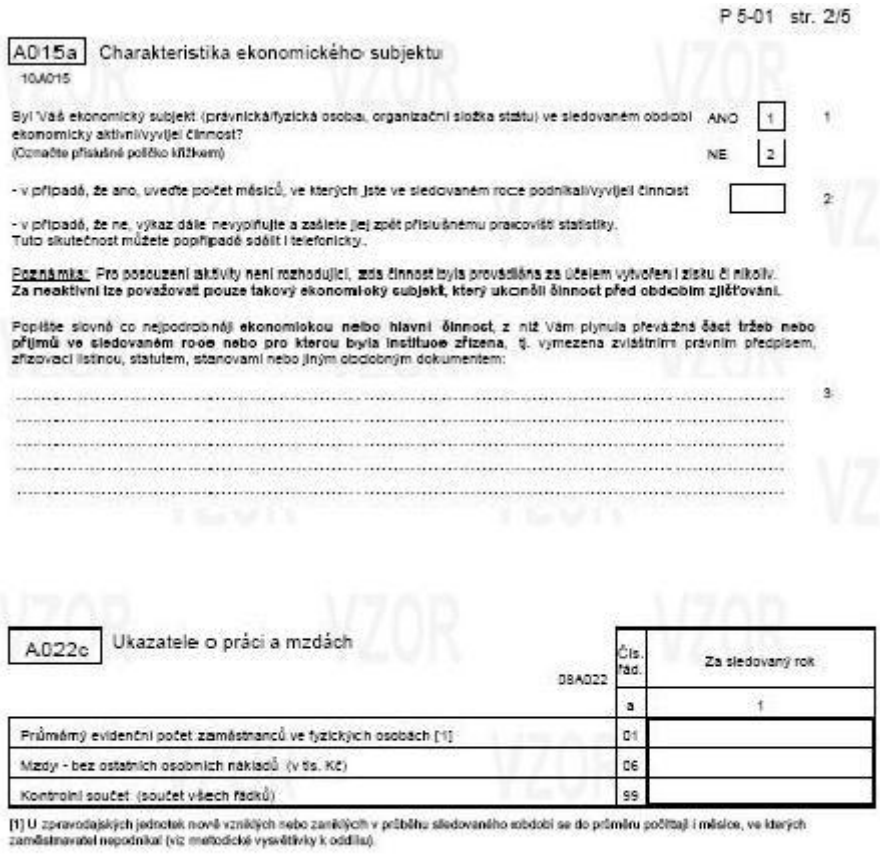

P 5-01 str. 2/5

A015a Charakteristika ekonomického subjektu

10A015

Byl Váš ekonomický subjekt (právnická/fyzická osoba, organizační složka státu) ve sledovaném období ekonomicky aktivní/vyvíjel činnost? (Označte příslušné políčko křížkem) ANO 1 NE 2 — 1

- v případě, že ano, uveďte počet měsíců, ve kterých jste ve sledovaném roce podnikali/vyvíjel činnost — 2

- v případě, že ne, výkaz dále nevyplňujte a zašlete jej zpět příslušnému pracovišti statistiky. Tuto skutečnost můžete popřípadě sdělit i telefonicky.

Poznámka: Pro posouzení aktivity není rozhodující, zda činnost byla prováděna za účelem vytvoření zisku či nikoliv. Za neaktivní lze považovat pouze takový ekonomický subjekt, který ukončil činnost před obdobím zjišťování.

Popište slovně co nejpodrobněji ekonomickou nebo hlavní činnost, z níž Vám plynula převážná část tržeb nebo příjmů ve sledovaném roce nebo pro kterou byla instituce zřízena, tj. vymezena zvláštním právním předpisem, zřizovací listinou, statutem, stanovami nebo jiným obdobným dokumentem: — 3

.....

.....

.....

.....

.....

A022c Ukazatele o práci a mzdách

08A022

	Čís. řád.	Za sledovaný rok
	a	1
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách [1]	01	
Mzdy - bez ostatních osobních nákladů (v tis. Kč)	06	
Kontrolní součet (součet všech řádků)	99	

[1] U zpravodajských jednotek nově vzniklých nebo zaniklých v průběhu sledovaného období se do průměru počítají i měsíce, ve kterých zaměstnavatel nepodnikal (viz metodické vysvětlivky k oddílu).

Zdroj: www.czso.cz – vzory statistických výkazů

Příloha 8: Roční výkaz ekon. subjektů vybraných prod. odvětví, 3. část

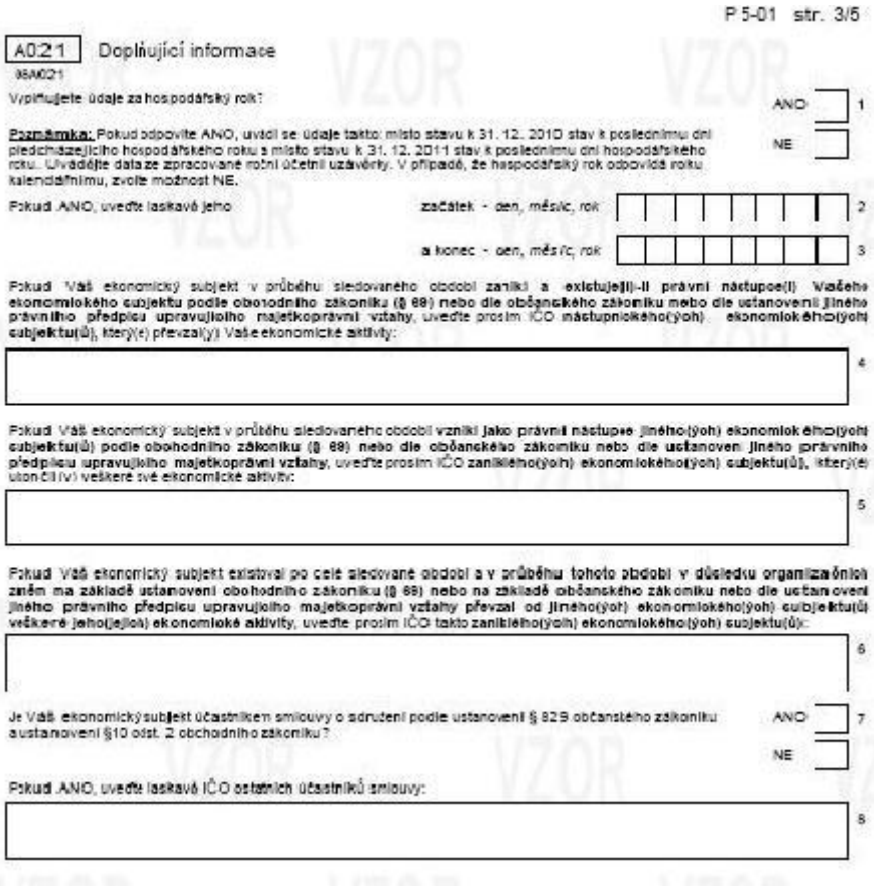

P 5-01 str. 3/5

A0201 Doplňující informace

95A0201

Vyplňujete údaje za hospodářský rok?

ANO 1

NE

Poznámka: Pokud odpovíte ANO, uvádí se údaje takto: místo stavu k 31. 12. 2010 stav k poslednímu dni předcházejícího hospodářského roku a místo stavu k 31. 12. 2011 stav k poslednímu dni hospodářského roku. Uvádějte data ze zpracované roční účetní uzávěrky. V případě, že hospodářský rok odpovídá roku kalendářnímu, zvolte možnost NE.

Pokud ANO, uveďte laskavě jeho začátek - den, měsíc, rok 2

a konec - den, měsíc, rok 3

Pokud Váš ekonomický subjekt v průběhu sledovaného období zanikl a existuje(jí)-li právní nástupce(i) Vašeho ekonomického subjektu podle obchodního zákoníku (§ 68) nebo dle občanského zákoníku nebo dle ustanovení jiného právního předpisu upravujícího majetkoprávní vztahy, uveďte prosím IČO nástupnického(ých) ekonomického(ých) subjektu(ů), který(é) převzal(y) Vaše ekonomické aktivity:

4

Pokud Váš ekonomický subjekt v průběhu sledovaného období vznikl jako právní nástupce jiného(ých) ekonomického(ých) subjektu(ů) podle obchodního zákoníku (§ 68) nebo dle občanského zákoníku nebo dle ustanovení jiného právního předpisu upravujícího majetkoprávní vztahy, uveďte prosím IČO zaniklého(ých) ekonomického(ých) subjektu(ů), který(é) ukončil(y) veškeré své ekonomické aktivity:

5

Pokud Váš ekonomický subjekt existoval po celé sledované období a v průběhu tohoto období v důsledku organizačních změn na základě ustanovení obchodního zákoníku (§ 68) nebo na základě občanského zákoníku nebo dle ustanovení jiného právního předpisu upravujícího majetkoprávní vztahy převzal od jiného(ých) ekonomického(ých) subjektu(ů) veškeré jeho(jejich) ekonomické aktivity, uveďte prosím IČO takto zaniklého(ých) ekonomického(ých) subjektu(ů):

6

Je Váš ekonomický subjekt účastníkem smlouvy o sdružení podle ustanovení § 829 občanského zákoníku a ustanovení §10 odst. 2 obchodního zákoníku?

ANO 7

NE

Pokud ANO, uveďte laskavě IČO ostatních účastníků smlouvy:

8

Zdroj: www.czso.cz – vzory statistických výkazů

Příloha 9: Roční výkaz ekon. subjektů vybraných prod. odvětví, 4. část

A068 Identifikace subjektu se zahraniční kapitálovou účastí

08A058

Čís. řád.	Název bezprostředního zahraničního vlastníka/spoluvlastníka a příp. dvou dalších nejvýznamnějších spoluvlastníků	Kód země	Podíl na základním kapitálu	Podíl na hlasovacím právu [1]
			v % bez desetinných míst	
a	1	2	3	4
01				
02				
03				
99	Kontrolní součet (součet všech řádků)	X		

[1] Hlasovací právo znamená možnost určovat nebo spoluurčovat obecnou politiku podniku/společnosti a právo jmenovat nebo odvolat většinu ředitelů.

Jestliže bezprostřední zahraniční investor uvedený v oddíle A068 disponuje většinovým hlasovacím právem (tj. více než 50 %) a není konečným vlastníkem podniku, tudíž je sám kontrolován dalším subjektem či subjekty (které již nejsou většinově kontrolovány/vlastněny nikým jiným), uveďte tohoto vrcholového vlastníka v oddíle A067 a to i v tom případě, že se jedná o český právnický subjekt či fyzickou osobu. V případě většího počtu těchto subjektů uveďte 3 nejvýznamnější.

A067 Identifikace vrcholového vlastníka

08A057

Čís. řád.	Název vrcholového vlastníka	Kód země
a	1	2
01		
02		
03		

Zdroj: www.czso.cz – vzory statistických výkazů

Příloha 10: Roční výkaz ekon. subjektů vybraných prod. odvětví, 5. část

Metodické vysvětlivky

A022c

Do evidenčního počtu zaměstnanců se zahrnují všichni stálí i dočasní zaměstnanci, kteří jsou v pracovním nebo členském poměru (kde součástí členství je též pracovní vztah) k zaměstnavateli (dále jen "pracovní poměr"). Avšak nezáleží na tom, zda jsou skutečně přítomni v práci či nikoliv (např. pro nemoc, dovolenou na zotavenou apod.). Patří sem např. i společníci ve společnostech s ručením omezeným, komanditisté v komanditních společnostech aj., kteří mají uzavřenu pracovní smlouvu se svou společností, a jsou tudíž k ní v pracovním poměru a dostávají příjem ze závislé činnosti. Nezahrnují se např. ženy na mateřské dovolené, osoby na rodičovské dovolené (vykonávají-li ale současně práci v pracovním poměru, zahrnují se do evidenčního počtu zaměstnanců toho zaměstnavatele, pro kterého práci vykonávají), učni a studenti na provozní praxi, osoby pracující podle dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr apod.

ř.01: Vypočítává se jako aritmetický průměr průměrného počtu zaměstnanců za jednotlivé měsíce. Průměrný počet za měsíc se počítá jako součet počtu fyzických osob v jednotlivých dnech měsíce sledovaného období (včetně dnů pracovního klidu a pracovního volna), který se dělí počtem všech kalendářních dnů příslušného měsíce. U zaměstnavatelů s malým počtem zaměstnanců se zjednodušenou evidencí, kdy v průběhu jednoho měsíce nedochází k většímu pohybu počtu zaměstnanců, se počítá za měsíc jako průměr počtu na počátku a na konci sledovaného měsíce. U zpravodajských jednotek nově vzniklých nebo zaniklých v průběhu sledovaného období se do průměru počítají i měsíce, ve kterých zaměstnavatel nepodnikal. V těchto měsících se průměrný evidenční počet zaměstnanců rovná "0". Např.: Zpravodajská jednotka vznikla v měsíci listopadu, přičemž průměrný evidenční počet zaměstnanců v listopadu a prosinci činil 300 osob. Průměrný evidenční počet zaměstnanců za rok se vypočte jako aritmetický průměr za všechny měsíce, tzn.: (10x0+300+300)/12=50 zaměstnanců.

ř.06: Mzdy (včetně naturálních) poskytované zaměstnavatelem zaměstnancům (vedeným v evidenčním počtu) za práci. V oddíle "Ukazatele o práci a mzdách" se do mezd zahrnují základní mzdy, příplatky a doplatky ke mzdě, odměny, náhrady mezd, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy. Nákladové mzdy se vedou na účtu společně s ostatními osobními náklady (OON); OON se však do mezd nezahrnují. Do mezd patří též příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti, pokud tito společníci (členové) jsou v pracovním (členském) poměru ke společnosti (družstvu), a jsou tudíž vedeni v evidenčním počtu zaměstnanců. Do mezd se zahrnují dotace a příspěvky obdržené na mzdy, např. osob se zdravotním postižením, a také plnění mající charakter mezd (odměn za práci), hrazená ze zisku, fondu odměn nebo jiného fondu vytvořeného ze zisku.

Do mezd se **nezahrnují** náhrady mzdy za dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény placené zaměstnavatelem (§192 odst. 1 a 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů).

Mzdy se uvádějí v hrubých částkách, tj. před snížením o pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, zálohové splátky daně z příjmů fyzických osob a další zákonné nebo se zaměstnancem dohodnuté srážky. Za sledované období se uvádějí částky v tomto období zúčtované k výplatě.

Do mezd se **nezahrnují ostatní osobní náklady**, tj. např. odměny za práce podle dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, odstupné, odměny členům orgánů společnosti a družstva hrazené z nákladů i ze zisku, odměny učňům.

A058

Uvedte zahraničního vlastníka/vlastníky, jehož/jejichž celkový podíl na základním kapitálu podniku je větší než 50 %. V případě, že zahraničních vlastníků či spoluvlastníků je více než 3, uvedte pouze ty nejvýznamnější.

sl.2: Uvedte kód země/zemí zahraničních investorů dle následujícího seznamu:

Vybrané země z Číselníku zemí (zkrácené názvy, oddíly A058 a A067)

020 Andorra	392 Japonsko	616 Polsko
036 Austrálie	832 Jersey	620 Portugalsko
044 Bahamy	710 Jihoafrická republika	040 Rakousko
056 Belgie	400 Jordánsko	643 Rusko
112 Bělorusko	136 Kajmanské ostrovy	300 Řecko
060 Bermudy	124 Kanada	674 San Marino
070 Bosna a Hercegovina	398 Kazachstán	682 Saúdská Arábie
092 Britské Panenské ostr.	410 Korejská republika	690 Seychely
100 Bulharsko	196 Kypr	702 Singapur
203 Česká republika	430 Libérie	703 Slovensko
499 Černá Hora	438 Lichtenštejnsko	705 Slovinsko
156 Čína	442 Lucembursko	826 Spojené království
208 Dánsko	348 Maďarsko	840 Spojené státy
246 Finsko	458 Malajsie	688 Srbsko
250 Francie	470 Malta	670 Sv. Vincenc a Grenadiny
292 Gibraltar	484 Mexiko	724 Španělsko
831 Guernsey	524 Nepál	752 Švédsko
344 Hongkong	276 Německo	756 Švýcarsko
191 Chorvatsko	570 Niue	158 Tchaj-wan
356 Indie	530 Nizozemské Antily	792 Turecko
360 Indonésie	528 Nizozemsko	804 Ukrajina
372 Irsko	578 Norsko	704 Vietnam
380 Itálie	833 Ostrov Man	999 ostatní země
376 Izrael	591 Panama	

sl.3 a 4: Podíly zahraničních investorů na základním kapitálu podniku, které jsou menší než 100 %, nemusejí být totožné s podíly na hlasovacím právu.

Pokud nedisponujete informacemi požadovanými v tomto oddíle, obraťte se, prosím, s dotazem na vedení Vašeho ekonomického subjektu.

Zdroj: www.czso.cz – vzory statistických výkazů

Příloha 11: Makroekonomické ukazatele v Moravskoslezském kraji

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hrubý domácí produkt (HDP)						
v mil. Kč	323 726	339 517	371 399	393 358	366 413	369 908
v mil. EUR	10 870	11 979	13 376	15 768	13 861	14 630
v mil. PPS[1)]	.	.	.	21 563	19 849	20 031
vývoj ve stálých cenách, předchozí rok = 10	108,2	104,9	104,1	101,5	92,4	102,9
podíl kraje na HDP České republiky (%)	10,4	10,1	10,1	10,2	9,8	9,8
HDP na 1 obyvatele						
v Kč	258 615	271 633	297 281	314 644	293 281	297 177
v EUR	8 684	9 584	10 707	12 613	11 094	11 754
v PPS[1)]	.	.	.	17 248	15 887	16 092
průměr ČR = 100	84,9	83,2	83,8	85,3	82,3	82,8
průměr EU 27[2)] v PPS[1)] = 100	.	.	.	69,0	67,6	66,0
HDP na 1 zaměstnaného						
v Kč	613 570	646 796	685 580	706 277	672 562	702 996
průměr ČR = 100	96,8	96,1	95,2	95,5	92,5	94,1
Hrubá přidaná hodnota (HPH)						
v mil. Kč	291 703	307 577	335 074	355 694	330 279	333 597
z toho podíl odvětví (%):						
A Zemědělství, lesnictví a rybářství	1,6	1,6	1,5	1,7	1,1	1,0
B–E Průmysl	44,4	43,1	43,6	43,2	38,8	39,6
F Stavebnictví	6,2	6,2	6,8	6,1	6,7	6,6
G–S Služby	47,9	49,1	48,1	49,1	53,3	52,7
Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK)						
v mil. Kč	69 929	79 405	85 809	107 187	81 819	.
v mil. PPS[1)]	.	.	.	5 876	4 432	.
podíl kraje na THFK České republiky (%)	8,7	9,2	8,7	10,4	8,8	.
THFK na 1 obyvatele						
v Kč	55 864	63 528	68 684	85 738	65 489	.
průměr ČR = 100	71,1	75,8	71,6	86,7	74,1	.
Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD)						
v mil. Kč	174 782	182 662	196 268	214 076	217 096	214 439
v mil. PPCS[1)]	10 091	10 505	11 327	11 109	11 234	11 279
podíl kraje na ČDDD České republiky (%)	11,1	10,8	10,9	11,1	11,1	10,9
ČDDD na 1 obyvatele						
v Kč	139 628	146 140	157 100	171 238	173 766	172 277
průměr ČR = 100	90,8	89,0	90,1	92,6	93,0	91,8

[1)] PPS, PPCS – standardy kupní síly; s ohledem na to, že Eurostat provedl aktualizaci koeficientů standardů kupní síly pouze za roky 2008, 2009 a 2010, nejsou v tabulce údaje v ukazatelích vyjádřených v m. j. PPS za předchozí roky uvedeny

[2)] EU27 – 27 členských států EU

Zdroj: www.czso.cz – Regionální účty 2010 – základní makroekonomické ukazatele